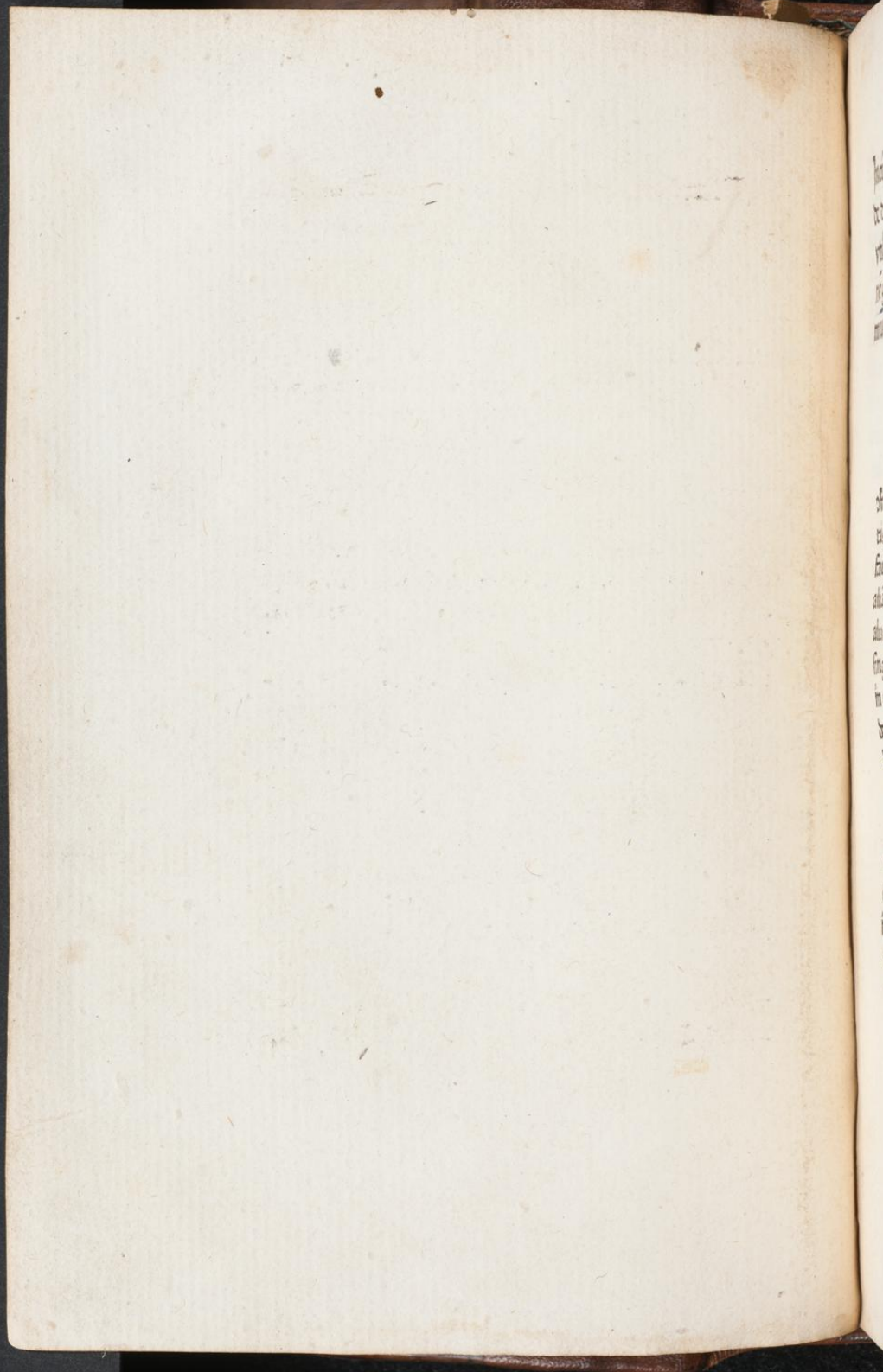

4.
2

21

Incipit prologus sup oclusiones
de diuersis materijs moralibus
vtiles valde posite p mgrm iohā
nē gerson . doctore theologie exi
mū ac. Cancellariū parisiensem

Camus nūc interim . qđ natura
a imitatē nature ars solēt . nos
ab imperfecto sumam⁹ exordiū . vt
inde si deus annueit ad pfectiora
asurgam⁹ . itaq; vidē est naturā in florige
ris apibus . p̄mū ex apricis locis materia;
fauoz colligere . de hinc collecām digerere i
aliā formam quā vnde sūpta est . demū in
aluelo ostipatur miro ordis artificio ptes
singuloz . Quid vero ars . nōne processus
in ea siml agnoscitur . puid; sibi in primū
de materia copiose . ipam deiceps in partes
diuidet . poro dat p̄tib⁹ formā . primū rudē
de hinc policioez . Postremo qđ est omniū
difficilimū p̄tib⁹ sparsim positis a politis
ordmem colligacōezq; tribuit . p qđ tandē
opi suo pfectio cōsumata donat . Segrega⁹
in hūc mod ptes aliqs velud e silua gñdi
ap̄diuite minera sacre scriptuē . q̄b⁹ formā
aliquā addim⁹ . Noli igit leōi si quis forte
ocurreis . despice . si iaceāt interea hee ptes

absq; ordine sine vinculis ⁊ calce. q̄s dū sic
erunt. regulas aut doctrinas aut confide
raciones poterimus fortassis dño propicio
poterit ⁊ eis in posterz ex decoro ordiē libelli
pulchritudo donari. q; si datum non fuerit
ñlominus arbitramur nō nichil profecisse
si materiam pparauerimus alijs ad ea que
libuerit fabricanda. aut sub alio tropo. nō
frustra sudauerimus. si ex agro florētissimo
sacre scripture apes cogitationum nostra
rum collegerint. digescerintq; buccellas
quasdam faui mellis ad lumē cognicōnis
et ad deuocionis dulcorem atq; pro medi
camento desideriorum infirmorum. quas
particulas liceat postmodum in alueolo
libri vni⁹ decoro artificio speciosi⁹ ordinare

Explicit prologus
incipiūt oduſiōēs

A que tibi precepit deus cogita
semper. Quomā quilibz obligatē
scire. illud absq; cui⁹ noticia non
potest euitare peccatū Culpa
bilis ignorantia iuris diuini non cadit in fa
ciētem illud quod in se est. quomā spiritus
sanctus talem hoiez de nccarijs ad salutem

que vires suas excedunt. docere immediate
patus est. Ignorantia inuicibilis excusat
in eis p̄sertim q̄ sūt facti. nō autē crassa vel
supina q̄ puenit ex negligētia sciēdi et faci-
endi qd̄ in se est. Dicit autē inuicibilis. nō
q̄n̄vici possit. aut q̄ ex ea necesse sit tūc opari
sed q̄ opans suffitiēter scdm̄ ca⁹ euentum
diligentiā apposuit sciendi illud qd̄ nescit

Ignorantia iuris huāni sufficiens pmul-
gati nō liberat subditos a pena in foro exte-
riori. licet frequenter quo ad deū excuset a
culpa quosd̄ ignorātes. Nō q̄libz tenet
sciē de quolibet peccato mōrli an sit tale. licz
expediat istud inq̄rē a sciē iur̄ vniuscui⁹ qz
vires a statū. a pl⁹ eccl̄asticos q̄ laycos. Et
inter eccl̄asticos p̄lati ex officio tenētur. q̄
sint pati oī p̄senti r̄ddere racōez de ea que
in eis est fide a spe. Nemo vtens rōe. diu
ab ignorantia p̄ncipioz moraliū excusatur
forte enī morulā ad cōsiderādū apponē. fas
habet. Omnis doctrina a omē studiū de-
bent de curiositate vana aut noxia culpari
que nō ordinātur actu vel habitu. mediate
vel immediate ad bene moāliter gratuiteqz
viuendū. Dare studiū suū rebo inutilibz
aut noxijs. vtilioribus scienter omissis cu-
riositas est dāpnabilis. Vtile et inutile

notiū ⁊ innotiū dicuntur in moralibus. non absolute. sed p respectū ad nos cū circūstantijs finis loci et tps officij atq; ceterorum

Omnis obligacō finalit̄ r̄ducit̄ ad dictamē liberi arbitrij dñij sic volentis obligare creaturā. qđ dictamē nob̄ innotescit l̄ in lumine fidei vel gracie infusay. vel in luē nali signato sup nos. Vnde practica iudicia r̄comis habem⁹. Aut p luā scīay tam dīnay q̄ huānay ex duplici luē p̄ori emanantū aut postremo p exp̄iētie multiplicis luōfū documētū. p quod fit vt virt⁹ quā ars cicius opetur. ppter qđ virtuosus bñ iudicat de oibus et est suo iudicio virtutis mediū assumēdū In p̄ncipijs moralib; fit p̄sufus qñq; a nocōrib; ⁊ q̄i a posteriorib;. vt ex hīs que videm⁹ in huāna policia assurgendo ad diuinā legē. qñq; fit eōn̄ a priori considerando eas leges. que nature sunt notiores qualis est lex et̄na Equitas quā noiāt p̄bus Ep̄ykeiam p̄ponderat iuris r̄gori. Est aut̄ eq̄tas iusticia p̄satis oib; circūstātijs p̄ticularib;. dulcore m̄ie tp̄ata hoc int̄llexit q̄ dixit. Ip̄e etiam leges cupiūt vt iure r̄gant̄. Et sapiēs. Noli eē iust⁹ nis. Alioqñ sūma iusticia sūma iniusticia fit Oia m̄adata dei eq̄tas. idest cū eq̄tate p̄sanda

Bonarū mentiū est ibi agnoscere culpā
vbi culpa nō est. agnosce in quā nō p assen
sum firmū. hoc enī stultū periculosūq; fieri
sed sic. ut doleat aut peiteat homo postmo
dū quasi veraciter in culpa tenetur. Nul
lū est pccm mōrle actuale absq; consensu libe
ro rōis vero vel interpretatiuo. Interpretatim
consensū tūc esse dicim⁹. dū habuit racō tps
sufficiens deliberādi ⁊ rēfugiendi ea. circa q̄
vitanda esse puigil tenebatur. qualis dicit
lex forēsis. Qui tacet consensū videt. dū vide
licet repugnaē debet. Consensus in actū
solū venialit malum. est tūmō venialis. lo
quendo de veniali ex gñe suo. vt est verbū
ociosū. Nullū pccm est adeo veniale. qñ
ipm vel sibi simile fiat mōrle dū placet. hoc
est dū cōsensū addit. si tamē illud veniale
erat actus mōrle ex gñe suo. ⁊ ex eo qd nō
fiebatur ex consensu libero et pfcō venialis red
debatur. Nullus est actus adeo mortalis
qñ ipse vel sibi similis sit non mortalis dū
displicet. vel si nō placet consensu pfecto delibe
ratoq;. Nichil est adeo consiliū in lege euā
gelica. qñ in casu posset esse obligatoriū. et
ita quilibet vtēs rōne tenetur scdm ppara
tōnez ai ad qdlibet consiliū vtputa mātiriū
vel dimissionē oim suoz et similiū. si et vbi

neccitas imminet hoc agendi. Obligat insup
quodlibz cōsiliū quod nō otempnatur tāq̄
non sit salubrior seruatio eius q̄ oppositi

Nullus ita cōsilijs seruandis astringitur
qn̄ ab eo aut possit aut debeat in casu eorū
obseruacō verbalis q̄nqz p̄mitti. vt de nō
habendo duas tuicas. de p̄bendo pallia. tum
eam auferētī a similibz. Omnis agēs cōi
cōsciām edificat ad iekennā vel mōrliter si
cōsciā sit fixa. q̄ illud quod agitur est mōrle
vel venialiter solū. quātū est ex parte vni⁹
circūstantie. que est facere cōi consciām si
cōsciā iudicet illud esse solum veniale. In
nullo casu est aliquis perplexus inter duo
pccā qn̄ ei pateat erit⁹ absqz nouo peccato
Nam si iurauit quispiā se occisurū petrum
innocentē. non occidat eū. ipe non peccauit
nouit. s̄ iā peccauit in iurādo. Si autē dicit
sibi cōsciā erronea q̄ petr⁹ innocēs est statū
occidēt⁹ ab eo dimittat hāc cōsciāz a libera
t⁹ ē. Si postreō incidāt duo p̄cepta icōpossibi
lia ex culpa sua agat illud qd̄ de se magis ē
obligatoriū a a nouo pccō immūis existit

Exponē se peiculo peccati mōrlis est pccm
mōrle. vel sic agē incertū a dimittē certū in
mateia morari est pccm mortale si tale sit
icertū q̄ sit mōrle nō solū p̄ cōiectuās leues

aut ex suspiciōe trepida et scrupulosa. pue
mente ex nimio timore cadendi in via dei.
Sed intelligitur. dū tale est vehementer et
p̄babiliter incertum. eque. sicut oppositum
vel magis. tūc eni illud qđ agit nō caēbit
mōli culpa. aliter nō oportet. Consiliū
salubre est frequēter agere contra scrupu
los leues et trepidos vitādo eos ad alioꝝ
iuditiū. quatin⁹ ex cōsuetudine fiat homo
robustus solidus ⁊ tñquillus in exercitio.
spūali. Exemplū in domificatorib⁹ ⁊ fumbu
larijs. Dans opam rei illicite ad se non
spectanti. nō excusat p̄ ignorātiā de peccato
sequenti. p̄serti quo ad penā in foro exteriori
de rigore soluendā. sed apud deū sepe non
imputat ad nouū aut maius p̄c̄m. Sicut
infectio hoīs p̄ ebrīū nō vtentē rōne. non
habet culpā maiore quā fuit talis ebrietas
Sic aliq̄ dicerēt de p̄c̄is dāpnatoꝝ. Am
bulandū est in virtutū dōctrina via regia.
vt nec stridi⁹ fiat dei mandatū nec latus
q̄ ip̄e mandauerat. quāuis inde sumē pos
sint aliqui aut malitie velamen libertatem
aut ecōtra in d̄speracōez corruere. Non tñ
oib⁹ p̄ om̄i tpe ⁊ loco p̄dicādam affeim⁹
quālib⁹ vitatē. Homo qui tenet rēp̄mē
illecebram anteq̄ sit mōlis primo omisit

repmere et euitare. et hoc imputabitur ad
culpam mortalem in primo instanti non esse gratie
et esse peccati mortalis. et ante nunquam fuit verum
dicere. Iste mortaliter omittit. peccatum veniale
magis posset dici cohibitum quam prohibitum et esse
contra institutionem seu monitionem quasi
medium inter preceptum et consilium. quam absolute
contra preceptum. communius tamen dicitur esse contra aut
preter preceptum et preter dilectionem dei. et non
contra. Omnis primi motus qui apti sunt insequen-
tiam et per eam regulari. si eam peruenierint
dici possunt peccata. etiam in puulis et fatuis que sunt
contra ordinem nature primitus institute. tamen
rectius hoc dicitur de adultis ratione vigentibus
in eis. insuper certaque ratio peruiuil esse debet
Omnis infidelium vita peccatum est. et si dum ex in-
fidelitate operantur aliter non oportet quam possunt
bene moraliter operari. sicut de fidelibus extra
gratiam sententia rectior tenet. Qui minima
negligit paulatim decedit. Nam veniale pec-
catum et si non perimit de ipse vitam gratie
infirmitat tamen operationem eius que est vi-
ta secunda. et ad mortem si multiplicatur
disponit retardatque a profectu meriti et ab
acceleratione visionis dei. In via enim dei
non progredi. regressi est. Fac interim
scilicet dum es in peccato mortali quidquam boni potes

vt deus illustret cor tuum. nam bonū opus
de gñe ⁊ morale. etiam factū extra caritatē
utilitatē affert multā. sicut nocet veniale
qm̄ per tale opus disponitur homo ad opa
virtutū. ⁊ ad faci⁹ resurgēdū trahitur seu
p̄ aduersa seu p̄ p̄spera. iux̄ qđ expediē nos-
cit deus. Nullus actus de genē moris in
hūte vsū rōnis est simpliciter indifferēs neq;
quo ad bonitatē moꝝ neq; quo ad meritū
vel demeritū saltē boni t̄p̄alis. Quantum
obligamur ⁊ quociens ex dīna auctōitate
querē salutē nr̄am eternam. tm̄ ⁊ tociens
obligamur bene opari ex gracia. Et qz non
p̄ quolibet momēto tenemur actualit̄ ten-
dere ad bñtudīnē eternā. cū hoc sit p̄ceptū
affirmatiuū. id circo non semp̄ culpabiliter
omittim⁹ dum extra gr̄am aliqđ opamur

Solus deus et nullus ali⁹ absq; ei⁹ omīs-
sione potest directe ⁊ p̄ se obligare quēcūq;
hōiez etiā sibi subditiū absq; ei⁹ consensu libero
ad actus intēiores ⁊ latētes hñdos. solus
quippe deus pōt de talib⁹ iudicare. alij autē
nō nisi de eius mādato ⁊ reuelacōe. sed tm̄
de exterioribus. Notāter vero dicit̄ directe
et p̄ se. et absq; consensu libero. qz indirēe ⁊ de
p̄ accēs vel ex consensu subditi hoc potest fieri
dū vñ iubetur actus exterior. q̄ nō pōt fieri

nisi ab interiori pcedat. Nemo absq culpa sua aut cōsensu suo libero pōt de pse obligari ad ea q̄ sibi alias eēnt licita vel cōsilia. Potest aut hoc fieri de p̄ acēns p̄ manifesta vtilitate rei publice. cui⁹ est ps vel ex eius culpa saltē quo ad forū exteri⁹. Quomā racōnabile est vt nullus homo aliqūd p̄cipiat nisi illud de quo potest cognoscere iudicialit̄ scdm modū suū in foro suo. Id̄ circo finis ⁊ intencō legislatoris non cadunt sub obligacōe subditoꝝ. sed tātūmō opacōnes extiores p̄ceptoꝝ. Et ita dicens horas aut ieiunās in p̄cō mōrli aut intencōe sinistra vel absq̄ intencione absoluit se a p̄cepto ecclie sed non apud deū de negligentia aut puerisa intencōne sepius excusatur. P̄cepta dei affirmatiua. quia obligāt ad semp̄ s̄ nō p̄ seper corū obligacio est sub q̄dā disiūctioē ad hoc tps vel ad aliud. Et ad hāc specie opacōis vel ad illā. Sicut colere deū lata exteiori. nō plus de se obligat ad hāc specie cultus exterioris. ⁊ ad hanc diem q̄ ad illā. Ad erudicōez atz certificacōez si deliū et vt cōformis sit in ecclastica policia cultus d̄m⁹ p̄lati ecclastici tanq̄ sapientes statuti sūt per qd̄ expedit illud quod est s̄b disiūctioē ad aliquod vnū certū ⁊ comune

xp̄iais limitare . sicut q̄ dei cult⁹ exterior de
die dñico ⁊ p̄ cessationē opibus seruilibus
exsoluat. Ecclesiastici p̄lati resp̄cū p̄ceptoz
dinoz ⁊ r̄gule euāgelice nullomō ōditoēs
sunt . sed dūtaxat quidā int̄p̄tatoēs . exp̄si
tores . p̄cones . doctoresq; . In̄p̄taco ⁊
limitacō vel exp̄sicō prelatoz in lege dīna
q̄ diu prelati nō ōgnos̄cūtur abuti sua p̄tā
te . suscipienda est reuerenter tanq̄ lex dei
Abuterētur autē . si manifeste imponerent
onera nimis grauiā ceruicibus populi xp̄i
ani . vt si ad festimādū cottidie . aut ad sta
tum qualia r̄ligiosi habēt . oēs passim ast̄n̄
gi quererētur . Dispensacō prelatoz . que
est iuris cois q̄dam r̄laxacō seu mitigatio .
locū habet precipue circa p̄ticulares casus
⁊ p̄sonas singulaēs . qm̄ aliqua statuta sūt
p̄ cōitate . q̄ huic p̄sone vel illi . ⁊ in isto caū
vel illo nō ita sicut opposita ōgruē dīnos̄cū
tur . Pene sūt r̄st̄ngende . sic q̄ absq; vti
litate reipublice vel eius cui infligūtur . neq;
institui . neq; in st̄tute exequi deberēt . et pec
cant oppositum facientes . vel eas cū hoc re
stituerint nō tollentes . In omni r̄publi
ca tollerari possunt aut debēt vicia . q̄ absq;
deiori peiculo . neq; corrigi . neq; extirpari
valerēt . quādo autē illud est . et quādo nō

difficile est et sepe impossibile generaliter diffini-
re nisi prout circumstantiis particularibus inspe-
ctis plati superiores et sapientes determinabunt

Exemplum est de metricibus et versus et si-
milibus. que quique permittuntur. Et ita de cubi-
nariis sacerdotibus pro loco et tempore statet forte
esse faciendum. Cuius error facit ius ad hunc
sensum vel intellectum. et similes que plati et prin-
cipes sepe aliquid faciunt aut permittunt iustissime
ob errorem subditorum communem. que alias si
fieret aut permittentur ad culpam eisdem obli-
garent. Communis in obedientie culpa quique
absolvit de peccatis ab obedientia et a culpa
pro futuro et hoc in legibus positum ut tales
sunt. Alioquin non videtur in multis. quoniam lex lata
et iurata posset pro non observacionem aboleri

Consuetudo est optima legum interpretis si de
positis sermo fiat. Cum consuetudo sit alte-
ranaturalis. Leges assuete et quasi iam innatales
verbe. non debent absque manifesta utilitate vel
necessitate vel tolli vel mutari. Consuetudine
censendi sunt superiores saltem interpretative
in abolicione legum suarum positivarum quando
passim eas diu non observari scire possunt et nec
verbo nec facto redamant. Lex non insti-
tuitur nisi dum promulgatur neque vigorem
habet nisi cum moribus utentium approbatur

Et hoc si sit lex puē positiua ad populi rēgimē
Secus de dīna atq; natuāli dicit̄. cōtra q̄s
nō est p̄scriptō. vel ad oppositum cōsuetudo
sed tantū corruptela. In oī lege q̄ntūcū
q; positiua bene instituta. aliq̄d est de iure
naturali et dīno. vt q; expedit hoies legib;
rēgulari. q; qui p̄tati resistit. dei ordinaçōni
resistit. et similes. Decernere ius dīnū et
nāle a positiuis. sicut est difficile ita maxīe
necessariū est et vtile in oī doctrina morali
et politica. et hoc fieri p̄fecte neq̄t absq; sac̄
sapētia. que legibus eternis innitit̄ atq;
fundat̄. Compacō p̄cōꝝ adinuicē sc̄dm
ḡuitatē maiorē et minorē ḡnālīe sumi neq̄t
nisi oparentur in ḡne suo et ceteris paribus
qm̄ sc̄dm alias circūstancias p̄ticulares se
habent plurimum vt excedentia et excessa

Quātificacō p̄cōꝝ a postiori sumit̄ a pena
lic; nō sufficientē vsq;uaq; et a p̄ori penes
gen̄obiecti et intencōnē finis. et libidinem
seu conatum volūtatis maiorem vel minorē
et causam motiuam tpus et locū. et penes
dāpna inde sequentia. que peccās p̄uidebat
aut p̄uidere tenebat̄. Omnis actus cui⁹
finis intētus est p̄cēm mōrle. mōrlis est. siue
intēdatur actu siue hitu. qd̄ sc̄itur si opans
intērogatus. cur hoc facit. et aduertēs tāde

respondebit ad hunc finē feci. Actus qui aliūde non eēt mōrlis a sit ppter finem solū veniale videtur esse solum venialis nisi forte pstituaturs finis ille vt vltim⁹ a quietans a non solū ut incidens et minus pncipalis actu vel habitu. Non oīs actus pccī est fructū creature. vel vsus eius. sed qñq; est abusus solū venialis. qñq; mōrlis. Non eni oportz vt in omni pccō creatura cōstituatur finis vltimatus abutentis ea. Si q̄s mouetur occasiōliter solū ex pccō mōrli ad aliquem actū faciendū non oportz illū actum esse pccm mōrle. Secus si causa pncipalis huius actus esset mortale delictū. Diligi potest deus ppter finem mercedis qui ipse est vel prout li ppter diceret finē subordina tū sub vltimo fine. Aut prout causam moti uā minus pncipalem denotaret alias non

Similiter de euasione dāpnacōis dicitur

Bonitas naturalis cōsequit̄ ad ens a hec nō habet oppositam maliciā. Bonitas vero a malicia morales de gñe. sumūt̄ ex obiecto sed totalis bonitas moralis specialiter pēd; ex circūstantiis finis et alioz fil' adunatis Malicia vero ex vnius illaz circūstantiaz carentia pomim⁹ resultare. Ceterz bonitatē ḡtuitā a meritoriā ḡcia ḡtum faciens opat̄

Circūstāciarū alie sunt solū concomitantes
actum. et hec nec addūt nec dimīnuūt ad
p̄c̄m. Alie dicūtur informātes q̄ ad actus
ut mōlis est integracōez et informacōz exi
gūtur et intrant. Multa ex genē mōr̄lia
sunt quoz similia p̄nt effici bona dū trahū
tur extra rōnem suam. quēadmod̄ dolere
deliberate de bono alteri⁹ est mōr̄le delictū
Si vero hoc fiat p̄ zelo iusticie boni cōis cui
contrariū est tale bonū ille dolor virtus est
Plerq; multa ex ḡne bona eēnt que ex
aliqua circūstancia p̄uersa sūt mala et spe
ciem morālē mutācia. Non ois deliberās
agit ex deliberacōne. sicut nec ois ignorans
agit ex ignorantia aut cōtēpnens ex cōtēptu
Potest enī aliquis p̄gredi in actū p̄moꝝ
motuū dū actu deliberat q̄d agendū. nō tñ
ex deliberacōne aget sed ex effremi appetitu
et ex motu passiomis. Dicūt autē aliqs agē
ex aliqua causa quādo si non esset illa cau
sa ipse ab agendo cessaret accipiendū large
agere p̄t ad omittē p̄tēdit. Duobus
bonis p̄positis. qñq; ad nullū obligor qñq;
ad vnū illoꝝ non ad aliud. qñq; ad ambo
sub disūctioē solū. In quo casu nō teneor
simpliciter eligere maius bonū si sit michi
difficilius. neq; etiā si sit facili⁹. a habeant

rōnabiles cause illi⁹ dimitte⁹. ⁊ aliud agē
di. Exēpli grā ad experiendā ppriā libēratē

Quā ars pfecta nō deliberat sicut ex virtu
te agit aliq⁹ bñ q̄i subito. sic ex pūsa assue
factioē vicōsus quasi repēte p̄cipitat in cul
pā ⁊ ita male h̄tuat⁹ in vicij⁹ ⁊ in iurādo
occupiscendo. odiendo. inuidēdo. ⁊ similib⁹ se
re demētur continue sicut virtuosi assidue mē
tes crescit vt v̄z fit. q̄ iust⁹ est iustificet ad
huc ⁊ q̄ sordid⁹ ē sordescat adhuc. Nul
lū desiderū rei illicite factū tantūmō sub odi
cōne adualit̄ vel h̄tualiter adhibita est de
p se mortale delictū. de p accns tamen ppter
appetit⁹ sēfualis omocōez nīmā. q̄ scienter
dimittit̄ inualescē ex talis desiderij cōtinua
cōe libera p̄t ipm̄ inē mortalia deputari. q̄
q̄ amat piculū p̄bit in illo. Nullus agēs
bene scdm̄ oēs circūstātiās dici debet dare
scandalū alti. q̄ntūcūq; scādalizetur alius

Scādalu enī est dictū vel factum minus
rēm. plens alti occasionē ruine. Nā in via
omino rēa si q̄s ceciderit nē ex scādalo vie
si ex p̄po descū p̄ueiet. Sol⁹ ille scandali
zat adiuē. q̄ aduertēs aut aduertē detēs
alios p̄moēs eē ad peccādū ex mō suo agē
dī qui sibi nō est in precepto. n̄lomin⁹ ipse
opaci nō desistit. secus in casib⁹ hic exclud

vbi malicia ppria est scandalū gratis acce-
ptū. vbi p̄terea non est aduertētia nec esse
debet de scandulo alteri. a ubi q̄s ad illud
opandum tenētur. Ille dicit̄ ex malitia
sua peccare et scandalum accipe nō ex actu
alteri qui informat̄ sufficienter de bonitate
hmoi actus. n̄lomin⁹ cadit in ruinā. vt si
ex voto religionis emisso. p̄ntes p̄t̄ sufficiē-
tem de religionis p̄fectioē informat̄ionem se
scādalizari querant. scandalū est hoc. nō
iam pusilloꝝ sed phariseoꝝ. acceptum sc̄z.
nō datum. Quilibet ab oī actu cui nō est
astrictus aliū de. tenet̄ desiste. quādo timet
aut timē debet sc̄dm vehemētē dicituram
scandalū pusilloꝝ quousq; de illo op̄sc̄do
diligētā opleucit. nisi forte p̄ cōi vtilitate
vndio spūs sancti doceat illud tūc agendū
vt x̄ps fecit in publicacōe veritatis sac̄mēti

De. vii. p̄c̄is mōzlib⁹ a p̄mo de supbia
appetitus gloie si est de vera gloia
et p̄pter deū. virtuosus est. Si de
vana citra deū et nō cōtra deum
vt in bonis fortuē natuē vel gr̄e
venialis est. tam ex gr̄e q̄ ex more. si sit ad
finem bonū. vt pro euitacōe infamie. aut p̄
magno bono edificacōis aliene. ille appeti-
tus discretus est et meitorius. si gloria sit

falsa et de peccō mōrli aut p fine malo pñci
paliter a vltimate tūc mōrlis est. Presūpcō
Arrogantia • jactantia a ypocriſi gnāliter
a pprie sunt de illis que nō oueniūt hōi ta
liter se habenti si illa habē vel credit vel m
ordmate appetit. pp̄tēa semp habēt erroē
vel maliciā inuolucā qñq; venialem a sepe
mōrlem scdm gen⁹ obiecti a iux̄ circūstanti
as intēcōis a finis ac ceteroz. Presumens
de dei miā q̄ saluabit qualifcūq; peccauit
a in peccō pseuerauit errat in fide si hoc iu
dicat per intellectū a in moribus mōrliter si
taliter afficitur p volūtātē absolutā q̄ de
condicōnata nō oportz et ita distingui pos
sit in valde multis de intellectu a affedu q̄
scdm hoc peccā varia naturā sortiūtur vt di
cant vel errores vel mali mores vel vtrūq;
Presumptio de multis meitis a gracijs fal
sa est et temeraria si non insunt. Si autem
credatur et sentiatur q̄ ex se sunt principa
liter impia est quantūcūq; prius habere
tur q̄ si singulariter habere quis gloriatur
pestifera est atq; pharisaica presumpcio
Credere et sentire quod ex meritis precedē
tibus aliquod bonum aut p̄miū osequatur
nō est presumpcō vel error si ad deū tanq̄
ad origiāle pñcipiū actu l̄ hōitu solū r̄ferat

deus enim miseretur. cuius miseretur. hoc est
grām dat. vt ex illa aliam grām largiatur

Celare peccā sua. non ex se ypocritis. sed
cautela prudens et debita. secus si fiat hoc
ex appetitu laudis false aut alteri⁹ malicie
pūcipaliē. vel si ad malū finē vltiātē ēferat
secus etiā si per mendacia opm vel signoz
vel verboꝝ talis abscoñtio q̄ratur fieri. quēad-
mod si ad celandū peccā sue luxurie. fingat
se aliq̄s ope. signo. aut verbo. luxuriā mariē
detestari. et castitateꝝ amplexari. cū sufficē
debeat. vt illam nō oñdat. Ita de supbia et
ceteris poss; dici. Presūpcō. arrogātia. ia-
dācia. et ypocritis. circa bonā natūe aut fortunē
min⁹ hñt peccā et peiculi q̄ circa bona gracie
p̄fectim gracie gr̄tum facientis. cū illa min⁹
cognosci possit in esse. Pertinacia in opi-
nioibus et actibus p̄p̄rijs p̄ quā quis non
est patus corrigi. dāpnabilis et vix sanabil⁹
est p̄sūpcō. et dū in rēores alioꝝ aut apud
religiosū est cūcta turbat et pdit. Nō est
seruit⁹ sed libertas parere legib⁹. qm̄ obli-
gacō p̄ vtu aut p̄ceptū ceteris pibus auget
virtutis et meiti rōnem. vtrobizq; enī addi-
tur circūstantia bona in vto latere in p̄cep-
to obedientie. Subditi obligant obedire
superiorib⁹ in hijs dūtaxat resp̄cū quoz sūt

superiores et dum regulas sue divinae non
excedunt. Nullus autem debet ab homine
prohiberi sed pena peccati mortalis alicui invito
etiam subdito nisi ad illum iam sit obligatus per
legem divinam explicitam vel implicitam virtua-
liter vel informam. Nam solus deus est qui ha-
bet imperium eterne vite et mortis. Stultum
et iniuriosum pro superioribus est credere omnes
institutiones factas quales videmus respectu
subditorum obligare ad peccatum mortale sed
sunt multe accipiende ut comminationes multe
ut monitiones multe ut consilia multa ut
quedam decentie et honestates et facientes
ad finem consequendum multe ut temporalis hanc
vitam solum regulant et ad penam temporalem si
transgrediantur solum obligant. Jurans
vel vouens in aliqua religione vel communitate
adimplere omnia que per regulam talis reli-
gionis aut communitatis ordinata sunt aut e-
runt non pro hoc censendus est esse obligatus sed
pena peccati mortalis ad observacionem illorum que
divina lex non vult taliter obligare quia nec huma-
na lex taliter obligare intendebat si recte ut suppo-
nit intendebat. Displicet deo infidelis et stul-
ta promissio infidelis que non servatur. Stultum que
discrecionis sale non odit. propterea stultum est di-
cere. quod de ingrediendo religionem consiliandum non sit

sed ad primā inspiracōnem ingrediēdum
Potest sincero ⁊ recto consilio . religionis in
gressus dissuaderi . quibusd' ad tpus . alijs
in eternū . Sic de p'latuē suscepōe aut stat⁹
virginitatis diceret . Attamē modestissimā
cautelam in dissuadendo scim⁹ exhibendā

Omne votū et iuramentū ad hoc q' obli
gatiuū sit ⁊ discretū . habet cōdicōes impli
citas . quaz' aliquas inutile . aliquas vtile
esset in iurando p' exp'ssum apponere . Vna
cōdicō est . que reseruat sup'ior' auctoritatē
Scda . q' iuramētum nō fit aut vergat in de
teiozem exitum . scilicet ad mōrle vel veniale
pccm nūc aut in post' . Tercia . q' nō fit in
salutis dispendiū . hoc est imp'fctōis impedi
mentū . ut eēt vouere non intrare r'ligionē
nūquā suscipere p'laturā . aut non loqui cum
penitib⁹ . ⁊ similia . que licet possint licite qñz
dimitti . nō tamē passim iuramēto aut voto
vallari . Quādo aliquis nec actu nec hitu
p' verba sua intendit iurare . nō est reus p'
iurio apud deum nec etiā apud hoies . si sus
ficiēter hoc ostiteit . pōt tamē de incauto mō
loquendi vel scādalizādi vel asserendi vel
de intencōe fallendi culpāri . Hoc facit pro
religiosis et quibusd' alijs qui iurant per
votas suas ⁊ per aiām camis irrisorie . Et p'

brny

burgūdis et assuetis iuratoribus p̄ter oēs
intencōnem obligandi se iuramento. In
stutucōnes huāne nō debent tales interpreta
cōes aspnari quales iuramēta a vota scdm
concordem doctoꝝ sentētiā recipiunt etiā
dum ferrētur absolute. Alioqñ in laqueū a
magnū salutis dispendiū verterētur. Sed
contempnere aliquā rem ut auctoritatem
supioꝝ est ip̄am vere vel interpretatiue nullā
aut vilem aut min⁹ iuste reputāe. Ois
peccans etiā venialiter cōtempnit q̄uis nō
ois talis agat ex contēptu. Sicut nec om̄is
supbus agit ex supbia. a ita in alijs multis
Contempnens auctoritatē supioris nō ex
passione vel fragilitate vel ex ignorantia s̄
ex cōtemptu q̄ est p̄ncipalis causa aut finis
t̄nsgressiōis sue reus p̄ccī mortalis existit
vt dū q̄s dicit supiori in eo q̄ supioꝝ. Ego in
desp̄cū v̄io hoc agā qd̄ inibitētis alias non
adurus. Ad euitacōez p̄ccī nō sufficit bñ
sentē a iudicāe de agēdis nisi volūtas a af
fectus tali iudicō oformentur. Afficitur enī
sepius voluntas ad aliq̄ a ita talit̄ erequit̄
Ac si suus intellectus taliter agendū dicta
ret. Sup hoc incōtinētes circa quodlibet vi
ciū tam carnis q̄ spūs aptū dant documen
tum presertim in carne euidentius q̄ in spū

propter difficilem reflexionē sup actus intēio-
res & latentes . et hec abscoſio crebro fallit
etiā ipos spūalit ambulare uolētes . Po-
nentes intellēm libere vt talis est ponerēt
osequenter in eo pccm pprie . Alij ad negli-
gentiā aut maliciam volūtatis hnt rēferre
crimē omne suū . Nulla est negligētia vel
omissio crimiāliter culpabilis absq; osensu
vero vel interpretatiuo comitante vel preuio
Quid aut sit osensus intēpretatiu? dcm est
Et hoc in angelis et in adam videtur origo
fuisse pccā . passio nālis vt ira . amor . gaudiū
odiu . inuidia . fames sitis . delectacio . desideriu
& similes . si fiat absq; oi osensu . nullū pccm
fūt . si vero cū osensu sed nō ex cōsensu . inter
remalia deputant . Similitē de actibus rōis
tam in portioē supiori vt est blasphemia q̄
in inferiori . vt est appetit? vīdīde dicere
Si in pceptis pnalibus pena sit addita p
modū disiūctionis ad actū pcepti sufficit
penam solue dū act? omittit . Si vero sit in-
posita pena . vt solū accessoria et inducens
ad pceptū p solucōez eius non excusatur
pcepti tūlgressio . sed bene aliquū opensatē
judicāē aliter tanq̄ malū si fiat ex officij
iudicio et p testes legitōs nō est ex se ma-
lū sed virtuosū . etiā si p osessionē aut aliter

secretur eē per iudicē innocens nec aliud pa-
tēt effugiū qñ suo fūgētur officio. iudicāe
ppria estimacōne aliū ex aptis signis exte-
rius. que nō possunt bñ fieri non est ex se
pccm mōrle licet qñq; sit curiositas vernal
qñq; mortalis dū homo ab alijs meliorib⁹
aut debitis impediē aut dū per hoc in supbi-
am erigitur. iudicare alteꝝ leuī p̄sumpcōe
scdm p̄fūpcōes exteiores p̄sertim vete-
tes non ex se mōrle. Secus si fira assertione
inteiori l̄ exteiori illud fiēt in magnū p̄mi-
dēdecus ⁊ malū. Nullus in vita iudicāndus
est tāq̄ dignus inferno. qm̄ spūs scūs opa-
tur subito. facta igit̄ non p̄sona sūt a nobis
iudicanda. Zelotopia que est vete-
amor suspicōsus nō satis fidēs de re amata
⁊ alie suspicōnes maliuole vt dum aliquis
semp̄ putat irrideri ⁊ falli vt quidam melā
colici et quidam ex religiosis facilliter cadūt
si non rep̄mantur. Sed si addatur consēsus
liber sūt vt plurimum mortalia delicta aut
mortaliū delictorū vete mens causa. Vdo-
latria que est exhibicio honoris diuini ve-
re vel interpretatiue aut attributiue dum
alicui creature aliter q̄ sibi pōt cōpetē ⁊ apo-
stasia q̄ est recessus a vera religione ⁊ mur-
mur cōn̄ dinam p̄uidentiam ⁊ blasphemā

deo indigna ascribēs . qñq; fiūt ex supbia
intellcūs nolentis se captiuare in obfidū
fidei . a tūc ibi est error in fide . Aut solū fiūt
per deprauacōez affectus . a tūc fiūt malicie
ex se crimiāles . licz ex circūstancijs dici pos-
sint qñq; veniales . sicut est aliquis honoz
dinus pprie . aliquis solū p atēbuōnē aut
picipacōnem aut analogiā . Ita scdm hoc
varie sunt spēs ydolatrie quedā pprie . qdā
solū analogice dē . omēs tamē ex gñe suo
mōrles existūt . vt in inuocacōib⁹ demonū
jn astrologia de iudicijs circa ea que depē-
dēt pure ex libero arbitio . jn nigromācia a
pyromācia a gñaliter in supsticōibus oib⁹
phibitis atq; nepharns . quaz effcūs nez
a miraculo . neq; a natuā rōnabilit̄ expectai
possunt . Nulli facienti qd̄ in se est hoc est
bene vtēti domis dei iam hōis dēst deus in
necessarijs ad salutē . siue sint illa credēda
siue opanda . Volens credē a fantasias
ad oppositum fidei tollerās inuitus . sicut in
plerisq; vidē est . nō est infidelis sed mētur
Ita de uolēte penitē a deū diligē aut aliud
bonū facē ex affcū . quē indisposicō corporalis
impedit p̄ regula dicēmus . Tollat super-
bia a viris deuotis et abstractis . qz sentie
solacōnes spūales in affectu nō est signū

infallibile q̄ caritas inſit. Sicut eaz̄ carētia
caritatē deesse non odudit. Nā assuefactio
a cōplexio aut dyabolica illuſio caufe ſunt
cur tales affect⁹ q̄nq; vel inſūt vel nō inſūt
Adorās adoracōe deo debita absolute ydolū
vel diabolū t̄nſfigurārē ſe in āgelū lucis ſeu
xp̄m. a mōſti crimīe neq̄t excuſari. Neq; hec
ignorantia inuicibilis locū habz̄ ſed pb̄ādi
fūt spūs ſi ex deo ſūt. Secus ſi ſb̄ condicōne
implicita vel explicita hec adoracō fiēt. Vbi
probabilis coniectura de ſic agendo contin-
geret quēadmod̄ hoſtiā nō ſacratam ymo
lapidem hoſtie ſimilem caſus aliquis licite
faceret adorare. Pia intencō faciendi et
tenendi ſc̄dm̄ intencōnem eccl̄ie ſi non excu-
ſaret multos ex xp̄ianis ſimplicibus ydola-
trie cenſerentur in adoracōibus ymaginū
cicius pulchre q̄ turpis a veteris q̄ noue
q̄ſi numīe aliquo ille magis q̄ alie ēplerēt
Inuidia que eſt dolor de ali De inuidia
eno gaudio vel gaudium de malo ex gene-
re ſuo mortalis eſt quia contra caritatem
Et preſertim ſi dolor ſit de bonis ſpiritali-
bus. Sed ex defectu deliberacionis vt in pri-
mis motibus vel ex malicia cōplexionis me-
lancolice. Aut quia dolor ille trahitur ex
tra genus inuidie poteſt non eſſe mortalis

vt dū dolet aliq̄s ex iusta causa et fine bo-
no. Detractio que est diminucō fame al-
teri⁹ occulta vel diffamatio q̄ est publica l
contumelia ⁊ ex p̄bracō que fiūt in facie eius
qui leditur fiūt ex ḡne suo mōzles si dāpnū
vel dedecus sit nōbile. ⁊ si non trahātur ex
ppriam rōnem. vt si fiāt ad cautelā alioz
ne seducant. aut p̄ bono reipublice vel cōi-
tatis alicui⁹. aut pro correctioē fr̄na. Sed
apud impfectos ista bene agē. scilicet alios
rē increpāē. sicut et se digne laudare diffi-
cilimū est. Ira p̄ zelū. que est de malo cul-
pe. dicit̄ ex se laudabilis sed ex mō p̄sequē-
di potest fieri vitupabilis. dū nec tpus nec
locū nec modū nouit obseruāē. p̄sertim q̄n
p̄nacie iūcta est ⁊ turbantiū sedicōnum
magis adductiua q̄ sedatiua. Ira que
est motus scitatus ad inferendū vindictā
p̄ malo sibi vere illato. si sit scdm̄ ordinem
iuris nō est de se vitupabilis. sed rēducitur
ad irā zeli. vt in iudice vel p̄ iudicem. secus
si ex libidine pprie vindicte p̄ncipaliter. vel
si iniuria non sit vere facta. sed ita leuiter ⁊
irōnabilit̄ estimat. Ira est q̄nq; nālis
passio vt in melancholicis et coleicis. q̄nq;
p̄mus motus. q̄nq; sola impaciētia absq;
appetitu vltioris vindicte. q̄nq; refrigeracō

quedā caritatis erga primū . citra odium
In quibus casibꝫ aut nullū est de se aut ve
male pccm. Ira que est appetit⁹ deliberat⁹
vindictę pprie pter aut cōi iuris ordinē ex
se ⁊ vt sic est mortalis. Presertim si vindicta
sic notabilis detmenti

De accidia

Accidia dicimus esse tediū inēni
boni que ex gñe suo venialis est
quia cōtrariatur non caritati sed
eiusdem feruori. Sfit autē mōlis
dum p eam aut ex ea mōle crimē incurrit
vt omissio eoz que sunt de necessitate salu
tis vt despatio de diuino auxilio aut fūsp
si⁹ interfectio. Sola negligentia mōlis est
p quā id quod sub precepto cadit obmitti
tur quāuis culpabilior in exercitijs spiritu
alibus et perarchicis vt in missa q̄ ppha
mis. Ocium sanctum vite contemplatiue et
studiose debet homo quātū ex se magis ap
petere q̄ officia vite actiue presertim cum
obligacōne imminente manifesta nccitate
aut superioris precepto racōnabiliē accedē
te. Dimittendum est ocium pro caritate
proximoz inhabilis proxus ad ocium con
tēplatiue laboret ipse exius ad sui alioz pro
fectū. Et si aliq̄s ad vtrūq; valet velud ābi
dextē maḡ pfectio est ⁊ mixturā hāc in statu

pntis indigentie optimā iudicam⁹. Euagacō mentis tpe orōnis. ex p̄cepto debite si fiat ex deliberato consensu. at; teneat. illa sola intrūpit intencōez debitam orōnis. ⁊ facit ut p̄ceptū nō sufficienter adimpleatur nisi rursus iteret qđ p euagacōnē hanc mfectū est. qđ tamē fieri aliquñ neq; detet neq; expedit. neq; pōt in missa. aut dū hora preterijt 7bi. dū euagacōez. qñtūcunq; multa sit. ex deliberacōne tenē non volum⁹ tūc hūitūalis p̄maria ⁊ virtualis intencō p̄habita de orādo ut debemus iugit vna manet. Exemplū est de pegrinacōne. Conuersio cord ad deū tpe orōnis qñuis sit laudabilior cetis pibus. si scđm verba et sensum orōnis fiat. Attamē istud nō est nc̄itatis. qđ de illiterate stat. et impfctē etiā cōtēplatiuis non rap est. Impaciētia ⁊ languida mollicies ⁊ effeminata cōpassio ⁊ mutabilitas ad oēz vctū sūt ex se vitupabiles ⁊ i culpā mōzlem vergūt dū ex inde ea que iussa sūt fieri vel exequi. scilic; ⁊ veritas vite doctrīne at; discipline reliquūtur. Tediū boni pueniens ex difficultate opis. aut ex malitia cōplexionis absq; culpa plus in iohanne q̄ in petro auget meritū ⁊ laudē iohānis. si ⁊ dū in cetis ip̄e cum petro equaliter opetur

Difficultas in ope virtutis ex assuefactio-
ne vicōꝝ pueniens plus de ple dimittit iōez
laudis ⁊ glorie meriti q̄ augmētꝝ. Tamen
male habituatur quā nisi ex maiori conatu
opus simile ad bene hūitūū p̄ficere nequit
magis inde ēdditur incidētaliter cōmendā-
dus. Pusillanimitas qua quis contra
iudiciū supioris sui ⁊ prudentioris sui repu-
tat se minus iusto ad aliqua faciendum ⁊
p̄tinaciter refugit officia a supiore imposta
ad inobedientiam supbam imputatur quia
iudiciū suū nimis p̄fert ⁊ inicitur pru-
dentie p̄prie. Secus si ducatur proprie lege
spiritus sancti de qua debet eē certus. Secus
p̄tēa si sciat piculū suū euidentē. de quo fidē
facere supiori nequit

De Auaricia

Auaricie obiectum est immodera-
ta possessio quod ex genere suo
non videtur eē mōꝛle vniuersaliē
sed in mōꝛle trāsit dū ex delibera-
tione efficaci ⁊ absoluta appetuntur querū-
tur vel rapiūtur aut retinētur aliena inuitis
dñis qualicūq; modo fiat clam vel palam
vi vel fraude consilio vel auxilio. Presertim
si res sit notabilis detrimenti ⁊ appetitu sus-
focante racionem et a dei seruicio penitus
impediente etiam licita vel propria bona

appetitur querunt seu retinetur. quasi in eis
spes totius auxilij velud in deo poneretur
mōle est: quā avaricie spēm aplūs ob hoc
appellavit ydolorū seruitutē. Non debet
aliquis dici tenē rem alienam invito dño
quūvis nesciente. qñ dñs p̄sumit rōnabilē
ōsensurus ex familiaritate vel aliūde dum
sciuerit. aut si iux̄ dictamē rē rōnis ita debz
ōsentē quēadmod̄ in extrema nccitate aut
dū cū nōbili detrimēto reddētis. ⁊ cū modi-
ca vtilitate recipiētis alienū. qđ dāpnū s̄b
pua expectacōe pōt euitari. null⁹ preterea
gladiū arreptū dicēt reddēdum in manus
dñi dū furit. quāq̄ illū instātius repeteret

Sub furibus aut sacrilegis aut raptori-
bus p̄hēdūtur quo ad crimis equalitatē
q̄tqđ sit de restitucōe faciēda ipi⁹ aduōti
fouentes causam quā credē debent iniustā
aut p̄ culpam p̄dentes iustam. ⁊ medici in-
fideles ⁊ iudices mali et prelati qui p̄ficiūt
officijs publicis ⁊ bñficijs presertū curatis
illos quos scire debent esse raptōēs ⁊ aīaz
destructōēs. bonis sp̄retis. ipsi profus ōsili
arj dñoz ad talias iniustas. ⁊ gñalit̄ qui
taliam agūt aut etiam ōsentiunt agentibus
Acquire medijs illicitis. illicitū est plus
vel min⁹ iux̄ maliciā medioz. varie insuper

scdm naturā contractū in acquirendo. Ita
vt qñq; trāseat res in verū dñium peccātis
qñq; nō. Cōtract⁹ enī qñq; irritat diuino
iure l' huāno qñq; permittit ut infra dicē
dū est. Symoia q̄ est studiosa volūtas
emēdi aliqd̄ spūale vel ānerū spūali cōstat
q̄ de gñe suo est mōrlis pl⁹ vel min⁹ pprie
vel in pprie iur̄ naturā eius qd̄ dicit spūale

Tpalitates enī ecclie q̄uis eis dicatē sint
pprie tñ spūales nō existūt. nec symoie no-
mē nisi positio iure recipiūt. In actibus q̄
sūt symoiaci solo iurē positio cadit p̄scriptō
vt in recepcone moderata p̄ sigillo aut lra
aut sustentacōe ministrorū in collacōe ordi-
nū. in alijs nō ita. Sfaciens aliquod op⁹
spūale a inde mēcedem tpalē expectās aut
econū q̄si vnū sit rōnabile p̄ciū alteri⁹ symo-
iacus est aut yesita corde vel ore vel opē
dicit aut tpale q̄tq̄ pōt precio tpali opari
vt est obsequiū curialiū a similia. Sustēta
cōnem suā moderatā in tpalibus aliūde nō
hītam si quis expectat ex ope spūali non
incurrit ex hoc symoiacā p̄uitatem. quia
dignus est opari⁹ mercede sua. Caueat tñ
turpis q̄stus a scādalous a intencōis ocu-
lus conseruetur incorruptus vt non ibi sta-
tuatur principalis finis in mercede tēpōali

sed subordinat⁹ ad deū. aut non extra deum
ita de predicacōe. ymo de dilcōne dei super
oia dici posset. et de bñficiōz appetitu. Sy-
nomiaco ex pacto vel ope nullū ius acq̄rit
in bñficio vel fructibus eius. qñ restituere
teneatur. secus si steteit in sola volūtate qz
iā nō diceret studiosa. Similit^r de hereticis
puniendis odistingue. De ludo taxilloz
de torneamentis. de vsuris varijs et pallia-
tis dicūt iuristaz pluēs. irritatos ab ecclia
illic eē tractus. Secus in mētricō et histrio-
natu. et symonia intiori. in missis cantādis
et alijs quibusd^r. vt forte in deicis mercatu-
ras aut medicinā. aut aduōtā absqz dispē-
sacōe exercētib⁹. Bñficiatus iusto titulo
si simpliciter omittat dñm seruitū in oib⁹
non videt acquirē ius in fructibus apud
deū. Multa faciūt ad hoc ut aliq̄s faciat
fructus sui bñficij esse suos in foro exteiori
ymo et qz restituere non teneat. que aīam a
pccō mōzli non liberāt vt intraē subito ctis
horis ad eccliam et intēcōne solū questuosa
et similia. Si circa bona beneficiatus ha-
beat instituta p paupibus et illa vsomit ad
alios vsus. ipse ad restitucōnem obligatur
Secus si totū sit omīssum fidei sue. vbi et si
peccet grauīt et sacrilege quādoqz abutēdo

bonis illis luxuriose tñ restituere nō tenetur
Si teneat quis plura bñficia ex dono supio-
ris in casibus nō excusantibz hāc pluralita-
tē. peccare pōt vsqz. cōferēs p̄ indiscrecōem
Recipiēs p̄ ābicōnem. Nichilomi⁹ occupās
restituere p̄cepta nō tenet. Sed nisi peiteat
a p̄ futuro p̄uideat nō erit ei sal⁹ Qñcūqz
multa bñficia aliqs teneat auctoritate su-
prioris illa p̄nt dici vnū bñficiū sicut pluēs
tunice in magnis frigoribus vna tunica et
hoc vnitatem morali si illa oīa nō sint nisi ad
sufficientē decentiā status occupantis seclu-
so scandalo et impossibilitate officandi p̄
se vel aliū nō exñte. Beneficiū datur p̄pter
officiū nō quidē in dicendis horis solū. Alio
qñ duplex officū ad duplices hoās obliga-
ret. Sed officū est quid qd ecclie a proximo
prodest scdm q̄ magis beneficiatus est ma-
gis obligatur. Si omnibus circūstantijs hic
inde pensatis iudicare debeat prelat⁹ petz
esse sufficientiorē notabilē a simpliciter ad
hanc curā obtinēdā et det sciēntē insufficiētē
peccat mōlter quia nō habet rectū oculum
Secus si nō sit nōbilis dñia. In collacōe be-
neficij p̄sertim non curati haberi potest r̄spe-
ctus licite ad obsequia licita et honesta ali-
cui⁹ a ad gen⁹ et ad sp̄e p̄ficiendi in futuro

et alia multa. dū tamē intencō p̄ncipalior et
finis sit deus et utilitas ecclie. et scādalu eui-
te. Insufficiēs ad obsequiū ecclie p̄fertū
de quo nō est spes de breui p̄fectu quocūq;
si p̄moueri querat. peccat mōr̄liter. et eum
p̄mouēs similis. si hoc scire tenebat. In
moralibus id qd̄ modicū est. p̄ nullo repu-
tat. tamē diuiti modicū est qd̄ paupi non
parū. nec insup̄ modicū dicendū est apud
deum. illud qd̄ efficacit̄ et p̄ncipalit̄ inducit
aut induci querit̄ ad aliud q̄ debet. Sec⁹
si pui sit incantamenti et velud occasionalis
in intencōe recipiētis et dantis. scdm̄ hoc q̄n-
tificet munex̄ recepō in iudicib⁹ et p̄latis
Raro licet alicui querē prelaturam. sicut
raro contingit. vt aliquis possit absq; p̄sūp-
tione iudicare se talem. qualē dicit aplūs
oportē ep̄m esse. Tamen necitas euīdens
ecclie et p̄babilis uictura fidē faciēs de suffi-
ciētia sua p̄nt̄ appetitū talē aut excusabilē
aut laudabilē efficē. Liberius p̄t homo
litteratus licenciā in sua sc̄ia q̄ prelaturam
appetē. scdm̄ itaq; exigit p̄fciōnē in ḡtuitis
de qua nō ita licet p̄ mē. sicut de erudicōis
qualitate. Dū curat⁹ baptizare puerum
sine pecūia. aut sepelire mortuū nollet. licet
alicui ḡue piculū in mora vidēti daē pecūiaz

non ut precium sed intentione rationem suam redimendi pecunia tamen nec cum curato non in dominium et ius tanquam vere data sit sed in predicationem debetque ipsa restitui. Simile de prelato et iudice damus iudicium in eis quod gratias ministrare debent. Studium licet presertim auctoritate superioris et ad proficiendum pro se et alijs in posterum non ad otium vel curiositatem susceptum excusare potest prelatum vel curatum a residentia personali pro tempore ubi de vicario sufficienti provisum est. Alioquin studere est se mercenarium et lupum omnibus exhibere. Ad vigiliis mortuorum et alia suffragia que in ecclesijs secundum distributiones cotidianas instituta sunt beneficiatus studens aut legitime absens non tenetur. Horas canonicas adaptate horis diei ut primam prime terciam terciam quavis singularibus personis sit congruum non tamen necessarium. Horas enim quasdam preuenire vel subsequi pia intentione seu utilitate probas est. ut de sero dicere matutinas pro mane sequenti. Vnum ecclesie sue cuius suus est principalior titulus aut quam actualiter incolit beneficiatus regulariter insequi debet nisi dispenset vel superior auctoritas vel paupertas vel pia conuiuentionum caritas atque utilitas. Usura proprie dicta

que iuri dino a naturali contrahat. et de se moe
lem culpa habet. est aliquid recipe ex pacto
ultra sorte. Sortem vero estimam⁹ appella
tam. ius qd hatur in re per venditionem aut
empconem. aut aliud modum. scdm quem trahit
dnium rei in eumentem et fit sua. Quia ius
vtedi pecunia ad tpus vel p semp. no trahit
in aliquem absq eius dnio. ptea in materia
pecunie comodaco et vendico coincidunt. et
illic sepi⁹ vsura collotur. Ibi eni aliqs p re
iam sua aliud dare opellit. Recipiens ad
vsuas nccitate opulfus sub intencoe dandi
illud qd est ultra sorte tanq suu. et ad redi
mendu veraces suas et dapna. no videt
mortalit delinquere. quia nec pprie cu vsuario
dapnabilit exigere picipat in crimie. Sed
nec p hoc ius habz vsuarius in dato obsta
te ecciastica auctoritate que recepoez hac
irritat. Omis fere cotrad⁹ vsurarius ex
ghe. pot p piam intencem dantis et recipi
entis traheri a suo ghe in op⁹ pietatis. vt
si causa succurrendi principalit indigentie
primi ex vna pte. et pseruadi se indepnem
ex altera. petat aliqs ultra sorte. nisi infra
tale tpus sua sortis ei detur: sic q mallet tes
te conscia suam sorte apud se manere nuc sine
illo pco. q tuc cu tali pco eandem recipe ob

dampnū certū vel pbabile quod ex solucō
nis dilacōe sortitur sicut in redditibz sēua
libus recipiendū p dños certis tēis qñq;
pena pecuniaria imponitur non soluētibus
die assignata pōt aliquis recta intencōe et
p securitate solucōnis taliter stature in pri
culari contractū vel cōcessioē; ad tēminū. Est
autē illi⁹ intencōis signū si mallet creditor
id qd cōcessum est tpe statuto vel p̄us rēcipe
q̄ tēminū elabi a emendā incuratur. Sic de
ementib⁹ reddit⁹ s̄b libtate redimēdi iudi
cam⁹ rēdicōes ad tēminū a ad tps in calori
p̄cio. Similit̄ omutacōes in quibz p dilige
tiā vendētis res in nullo meliorat cū tamē
certum lucrū affertur absq; p̄iculo dampni
sunt frequētius peccata mōrliā quāuis nō
semp vsuā pprie dicta. In guerris faciēdis
que malis in numeris plene sunt nunc ad
istos innocentes nūc ad illos sola vtilitas
rei publice eas excusat a mōrli que vtilitas
est vno ciuū cū p̄ncipe a adinuicem. a cō
seruatio patrie aut euitacō dampni publi
ci notabiliter peioris q̄ sic dampnū p̄ticula
re ex guerra pueniēs. Guerre iniuste scite
esse tales aut que tales debēt iudicari nō
excusant. A furtis. homicidijs et Rapinis
quā restitucōes aut emendas fieri necē fit

quāti erit possibile. Seruitutes pploꝝ in
eis que nō sunt cōtra legē dei ⁊ natuē. pote-
rūt ex suis vel patrū de meritis. vt aspiracō
nibus ⁊ rebellombus rōnabilē intro duci
ut tallie que d̄ angariacōes. ⁊ similia. sicut
iudeis postulātibus regem. dñs imposuisse
videt̄. Accepō personaz in gubernacōe
reipublice ⁊ gñaliter apud omnē iudicē et
pñcipem de se illicita est. nūc mōrlit̄ nūc ve
maliter ex circūstācijs ⁊ obiecto et politie
cuiuslibet mariē turbatiua. non est autem
acceptio psonaz nisi vbi debitū est ⁊ p̄itas
vtrobiz. Quia in gracijs faciendis. vnum
capere aliū dimitte. non est acceptio perso-
naz. aut si res nō sūt pares. Retinē t̄bu-
ta ⁊ s̄s̄idia rōnabilē introducta peius est
furto simplici in subditis. ⁊ exigē violenter
aut fraudulēt̄ s̄s̄idia imdebita a subditis
per pñcipē rapina dāpnata est qñ autem
hoc est. ⁊ qñ nō generali regula tradi neq̄t

Mutacio monetaz pōt esse par aut ma-
ius delictū ex se. q̄ esset in casu. falsam aliq̄
fabricacōe. qm̄ scdm̄ dāpnū reipublice opus
tale qd̄libet assumit modū culpe. q̄ si pñ-
ceps dicat se dñm̄ monete eē sit ergo dñs
bonus dispensator non tirānus dissipator
Omnia sūt pñcipis. nō quidē p̄prietario

iure nec p se sed pro nccitate rei publice. Et
quid mirū cū necessitas facit p sone etiā sin
gulari aliena esse sua. Omīa bñficia sunt
pape tanq̄ ordinatori supremo non tanq̄
dño aut possessori. ymo nec tanq̄ immedi
ato dispēsatori regularit̄ ⁊ vniuersalit̄. nisi
prelatoꝝ inferiorū iniq̄tas. aut manifesta
eccie vtilitas casibus certis istud exigeret

Ab vsurarijs ⁊ raptoribus quos cōstat
ex alio iusto nichil habē. stipēdia seruicōꝝ
fufcipe nō licz sub pena restituciois faciēde
⁊ p̄ticipatiōis in crimīe. Ab vsurarijs ⁊
raptoribus quos habē cōstat aliud ab vsuris
et rapinis sufficient̄ p sustētatiōē tot serui
torū utputa q̄tuor ⁊ nō pluriū. pōt seruitor
sibi necessarius vnus ex illis q̄tuor stipēdia
obsequij sui recipere. aliter nō. Nō dimitti
tur p̄cēm nisi restituatur ablatū hoc est nisi
volūtas efficac̄ restituendi assit dū possibili
tas ⁊ oportuitas accessit ⁊ prout sapiens
presertim confessor prelat⁹ determinābit. vt
q̄ veris dñis si sup̄sunt aut heredibus suis
aut si fieri nequeat. quia nō sunt aut igno
rantur in pios vsus referant̄ ablata. Re
mini de bonis alterius ipso inuito licet du
cere statum vltra parcam necessitatem sui
et suorum. maxime vbi possit laborare

aut etiā in casu mēdicare. ppter hoc bonoz
omniū cessionē pro finali remedio iura cōsti
tuūt. ffur aut raptor non solum tenetur
restituere ablata. sed dāpna inde sequētia
oibus rite opēsatis. Similit̄ retētores testa
mentorū aut plus iusto differentes eoz
oplecōnē in grauē iacturā aiāz. Nemo
de ncārijs suis simpliciter tenetur largiri
ymō nec de ncārijs scdm statū suū sed nec
de supfluis suis. vt sua sūt sub pena peccati
mortalis. nisi vbi grauis ncātas circa altz
ipso p̄sumē de tēte q̄ alius non succurret
immineret. Ncātas enim extrema p̄mi
p̄ferēda est soli decētie p̄prij status. q̄nto
magis supfluitati. Sciēt dimitte supflua
sua nōbilit̄ cōsumi p̄ putrefcōnē aut alias
pocus q̄ in vsus pios ipsa largiātur. vix a
culpa mōzli aut nūq̄ pōt excusari. The
saurizāē de se nō est illicitū sed puidū. quā
uis ex circūstancijs pōt fieri crimiāle. vt si
fiat ex alieno. aut despando de diuino auxi
lio. aut in grande p̄iudiciū reipublice aut
si alijs peūtibus non succurrit. Vendē
rem cari⁹ q̄ emptā est. si nōbil sit excessus
in lucro. oibz miserijs et picul a industrijs
hinc inde opēsatis. est r̄gularit̄ de se malū
et peius si ppter indigentiā p̄mi hoc fiat

Et si res vendita ex sua industria meliorem
cōdicōnem nullā adeptā est nec in se nec ex
tūseca cōsideracōne. vt qz p̄pinq̄oz. ⁊ ad vsū
facilior. ⁊ similia. Defectus rerū vendēda
rum quos q̄libet ad extra p̄sumit cognoscē
de facili sicut nec abscondendi sūt fallacibz
cautelis. Sic nec eos dici necesse est presertim
quo ad fori extrinseci iudiciū ⁊ quo ad deū
etiā si p̄cij quāntitas p̄porciōbiliter ad defectū
minuat. Dāpna q̄ aliq̄s nō ex culpa ⁊ ne
gligētia sua mercādo incurrit pōt vendendo
deducē. Presertim si dāpnū sit p̄tinēs de se ⁊
q̄si regulariter ad mercaturā. Alioq̄n nō oportet.
vt si de meitorū merces ignis fortuit⁹ as
sūpsit. Secus p̄tēa vbi ex culpa vel sponte
aliq̄s merces defectuosas adduxit vt in e
quis ⁊ mulis fieri solet s̄ nō licz ut vendat
p̄ integris neqz de⁹ irridet. Cū deceptōe
vltra mediū iusti p̄cij cōtractū imitū leges
intēmūt. In alijs vero casibus. etiam si pe
cēt vendētes res suas enormiter tamē cōstitūe
nō tenentur emētibz q̄ntū regulariter occurrit
iudicādū. Legitīe p̄scribēs in re p̄us alie
na illā neqz quo ad deū reddē cōstingit. Sec⁹
si fraus in p̄scribēdo fuit ut defectus bone fidei
q̄ fraus si pateat in iudicō exteiori ad reddē
dū p̄scribēs impellit q̄ntomagis apud deū

si lateat aut pateat. Mercatores earūde
rez si ospirēt ad inuicē q̄ nō nisi p̄ tali p̄cio
nōbilit̄ excessiuo merces suas tradent. ipsi
quo ad forū exterius. si sciat̄. ⁊ quo ad inte-
rius dāpnādi sunt. Solucō decimarum
sacerdotibus est de iure dīno. quatin⁹ inde
sustentētur. sed quotā hanc vel illā assignare
aut in alios redditus cōmutare positi iuris
existit. In redditibus ad vitam emēdis
aut gregibus ouū prestādis ad modum
lucri sic in mercaturis. sic in silib⁹ regularit̄
tractibus quī nō penitus ex vno late dau-
dicant. q̄ videlicet ad vtrūlibz nūc lucrum
nūc dāpnū imminet. nunc vendenti nūc
ementi nulla videt̄ esse malicia de gñe. sed
circūstācijs alijs v̄stiri male posse nullus
nescit. Campsores p̄ centū frācis reddē-
tes certam quotā in fine āni cū integra pe-
cunia et similit̄ mercatores. difficile est ab
illicito tractu liberare. nisi bonificauit hos
tractus causa pia. qđ fieri nōnūquā posse
nō negam⁹. sed securius est oppositū. A
rebus que vsu peiorantur. a rebus insuper
quaz vsus tūslacōe dñij fructū affert certū
licitū est precīū locacōis adipisci. Empcō-
nem decem solidoz ad p̄petuū sup̄ fundum
aliquē cētū libraz. aut sub obligacōe toci⁹

magne hereditatis. difficile eē. dicūt aliq̄
p̄ directū iustificare. p̄ indirectū autē posset
aliq̄s totū fūdum vendere pro viliori p̄cio
Postea ip̄m cariori recipe usq̄ ad deductio
nē illoꝝ decē solidorū De vicō gule

Vla est appetitus immoderatus
comedendi nō cōpetit ex suo gñe
q̄ fit mōrlis nec etiā in delicatōe
inde cōsequēti. s̄fit autē mōrlis tri
pliciter. Aut si cōestio est cōi p̄hibicōez vel
votum siue hoc fit racōe cibi seu t̄pis seu loci
Aut sc̄do quādo aliqua fieri p̄cepta sunt ob
gulam scient̄ vere vel interpretatiē obmit
titur. vel p̄petratur p̄hibita. Aut tercio dē
q̄ quādo corpus aut racō nōbili dē t̄mento
per gulā sciēter vere vel m̄pretatiē p̄gna
tur. In moralibus ille dicit̄ m̄pretatiē scire
aliq̄d. quādo et si actu scire negligat scire t̄n
debet a discrimi nō semet obicere. Vocam⁹
insup sc̄ia; nō p̄ demonstracōez s̄ p̄ vtemētē
a p̄babile diciturā. Jeunijs ec̄cī l̄ alci absti
nētie neō cū nōbili et p̄cognito ḡuamiē sui
corpis a vsus rōis obligat̄. sed uso scādalo
neō t̄n leuēt sibi fingat ḡuamiā ex ieiunij ab
stimētia qm̄ ex ip̄a paucoēs peūt q̄ ex gula
Pueri a senes a pregnātes a nutrices a
infirmi et paupes nō h̄ntes vñ semel refici

et laborantes nō hñtes aliūde statū opeten-
tem. et itinerātes auctoritate prelati et alij
consuetudinē dyocesis in qua sūt insequētes
ab ecclīe ieiunijs regulāe ius excipit. Vo-
tum cartusienē de nō esu carniū. utū insuper
alioꝝ religiosorū de multis obseruacōibus
duris als licitis. utū deniq; pticulariū pso-
naz de certis cibis nō edendis in eternum
vt de capite in certis casib⁹ necessitatis extre-
me. pbabiliē si vota hęc tenentē imminētis
debet immutari. Non enim licet aliū cōtra
dei preceptū occidē. quāto min⁹ seipm. sedu-
dim⁹ tñ in oibus scandalū pusilloꝝ. De
teior atq; piculiosior est abstinentia immode-
rata. q̄ voracitas aut ebetas. si dicta absti-
nētia vsq; ad turbacōem cerebri et vsus rōis
nōbiliē et scientē vergat et adducat. Peccā
regularitē quāto sūt spūaliora. et quāto sūt
sub maiore spē boni palliata. tanto piculosi-
ora sūt et a sanacōe magis distāt. Hñtes
impedimētū de nō ieiunādo legitimū. qd nō
est exceptū a iuribus p expressum. securius
agūt. quāq̄ non sit necē si dispensacōnem
prelati q̄suerint. et q̄ secrete agant id qd
agūt ne alij scandalizent. Caritas frīgē
pcedit cōmestionē alias illicitā quāq; ppter
hospitē. quāq; ppter infirmū consolacō. quāq;

ppter obsequiū p̄standū vt in seruitorib⁹
 monachorū. a etiā p̄cipū p̄gustādo et in
 p̄gustantib⁹ cibis eoz⁹ esus ꝓcedit. Pre-
 ceptū de ieiunio ecclie p̄t aliqñ seruari dum
 cōi deū mōrlis gula cōmittit. Sic in multis
 dicendū est. Ebrietas aut mōrlis est a gñā
 liter ois delectacō cibi et potus. qñ aliquis
 tanta libidine ꝓedit a bibit. Et postp̄it
 deū sic q̄ vbi aliqđ dei p̄ceptū vnōmō vel
 alio debēt a se violari. n̄lomin⁹ a tali delcā
 cione nō cessaret. Secus si delectaret etiam
 ex ꝓsensu libero citra deū. non hoc factur⁹ si
 deus p̄hiberet. tūc enī vel nullū est vel tātū
 veniale delictū. a habet hec r̄gula in multis
 alijs materijs vtilē locū suū. Probabile
 est cōmedentē ter in die ieiunij sine causā
 nō eē p̄uaricatorē p̄cepti in scia ꝓestioē
 sicut in scda q̄ q̄ oppositū tenere fit secul⁹
 De ꝓestioib⁹ sp̄erum a similibus cō-
 fuerudo teneat et delectacōnis nimia libido
 vitetur. Inebriare alium scienter vt vsu
 careat racōis in eius notabile detrimētū
 ꝓccm mortale est. De vicō luxurie
 Vxuriā ex gñe suo mortale dicim⁹
 ppter corrupcōez gñatiue virtutis
 maiorē q̄ nutritiue ac miōrem eius
 nccitatem. Et q̄ contrariat huic p̄cepto

Nō mechaberis. et ut p bona m̄imonij ad
iste quereſ excuſari. Conſeſus in delectō
nem luxurie circa obiectū ſibi p̄hibitū eſt
mōſle p̄c̄m. ſiue ſit in cogitacōe ſeu in verb
aut in viſu. aut tactu. aut nutib⁹. aut opa
cōne. Quāobrem familiaritas magna hoim
carnaliū mutuo. p̄ſertim ad nudū. q̄ntūcūq;
ſint eiufcl⁹ ḡnis aut ſex⁹ aut diuerſe etatis
p̄iculo p̄ima eſt. ideoq; vitāda. Graui
tas p̄cōꝝ luxurie ex ḡne ſic ordinaſ. ſc̄dm
grau⁹ et min⁹ graue. quāq; ex circūſtātijs
poſſit eoz ḡuitas aliē variari. Beſtialitas
cū brutis. Sodomia cū eodē ſexu. aut in va
ſe nō ordinaſ. Mollicies ſecū. Sacrilegium
deō dedicataꝝ. Inceſt⁹ p̄ntū. Stupꝝ v̄gimū
Adulteriū ligatorū. ſſornicacō ſolutorum.
Luxuria ḡnaliter. Licitū eſt ſuam caſtitatē
ſicut p̄p̄riā vitā defendere. vim vi ēpellendo
delectō viri cū vxore licita eſt cauſa p̄
cauſa reddendi debitū. cauſa p̄ſeruacōis
ab incōtinētia p̄hibita. Et ſi ſola delectō q̄
ritur. infra methas tñ v̄nculi m̄imonial
ſic q; extra nō querētur. neq; ſit cū circūſtā
tijs aliūde p̄hibitis. illud aut nullum aut
tantū veniale p̄c̄m eſt. Vxoratoꝝ alter
peccare pōt mōſliter in m̄imonio. ſi cū detri
mēto nōbili plis ocepte aut ḡnande ſciēte

fiat ut tpe menstruoz si extra vas si cū desi-
derio absentis quasi pñtis. alterius non fui
si pñcipaliter ex causa aut ex fine mōlitter
norijis. Sfacili⁹ est sepe ab ope carnali to-
talis abstinentia sicut in virgimib⁹ ⁊ vidu-
is q̄ modeste maritalem copulam exercere
sicut febris potu ⁊ ignis flatu et pruritus a
tactu tandem magis succendūtur quia cor-
pus sacerdotis si vxoraretur ess⁹ vxoris sa-
cerdos qui totus esse debet dño cōsecratus
⁊ expeditus a cura rez⁹ familiarū ⁊ solutus
legibus ciuilibus ⁊ oracōni iugiter vacare
racōnabiliter astringitur voto castitatis

De preceptis decalogi

gligere deum super omnia. ex toto
corde. ex tota anima. ex tota vir-
tute. quātum sufficit viatori ad
salutem est taliter affici. ad deū

actu vel habitu. q̄ dei amicitia. cuiuslibet al-
terius rei dilectioni añponit. Sic q̄ pro nul-
la dilectione sui vel alterius. caritatem vel
let deserere per transgressioēm cuiuscunq;
p̄cepti dñi. Nemo scdm legē tenet pot⁹
eligere amichilacōnem seu dampnacōnem
eternā. q̄ peccare mōlitt. neutrū quippe pōt
eligi licite stante lege de p̄cepto hñde carita-
tis tūq; neq; amichilacō stat neq; dāpnacō

Proposita alicui viatori ista questioē et
similib⁹. an citius pateret esse in igne per
vnu diem. q̄ p̄cō mōli osenire. nō tenet
circa hoc deliberare absolute de altā p̄cium
sed teneat suspēsum iudiciū cōsiderādo fragi-
litate suam. ⁊ fidēdo in dīna misericordia
que vel nō paciet eum in talē tēptacōnem
incidē. aut si patiat̄ deus. faciet cū tēpta-
cōe puentū. vt possit sustinē. Propositis
hmoi questioibus. q̄d homo faceret tēpta-
cōne forti p̄nte. Aliud est optare ⁊ desidera-
re illud q̄d est melius. ⁊ iudicare illud esse
eligibili⁹ aut min⁹ fugibile alto. Aliud de-
liberare absolute. q̄ ip̄e sic facēt ⁊ sic eligēt
qm̄ p̄mū est pie ⁊ fidelis aie. sc̄dm de p̄sūp-
cōe ⁊ temeritate culpatur. Jurare p̄ deū
q̄d ē cū testē veritatis adducē. fit licite. p̄mo
meitorie. dū veritas subest. ⁊ cōuēntia comi-
tatur. et pia nccitas ex huāna infirmitate
cōsurgēs impellit. Juraē i vanū est p̄prie
deū in falsitate. cui⁹ esse testis nequit inuō-
te. p̄mo dū ex deliberacōne fit. sēp est mōrle
Exigē iuramēta ab hys de quibus vete-
mentior est p̄sumpcō. q̄ de opposito apud
erigentes q̄ deserabūt. ⁊ ad hoc ex delibe-
cōne inducē. vix aut nūq̄ carz mōrli delicto
misi forsā q̄nqz apud iudices q̄b⁹ ex officō

fic erigere necesse est. Neq; necesse est neq;
vtile a sepe crimio sum erigere iurameta ab
hijis qui questionant in iudico exteriori ec-
clesiastico vel civili qundo psumi potest vehe-
menter q quida dixerant a quado eoru
iuramento nullaten9 statur. De re penit9
occulta que scilic; non pot pbati testibus
duob9. neq; rem publicam scandalizat null9
in foro exteriori licite potest ab alio invito
iuramentu extorquer. Quavis semp non
tamen pro semp obligemur cole deum non
solu mentaliter sed etiam signis exteiorib9
Illa tamen signa pro varietate tpris a hoim
possunt variari sicut orones genu flexioes
thurificacoes pstrationes a presetacones
candelaru victie a similia. Signis exteiori-
b9 nuq; bn colit deus qundo illa vel nequnt
fieri tano aio vel scadalizat ex similitudine
sui ad ydolatriam. aut aliam inhonestate. que
admod fit in isanijs stultoru apud multos
et in istis delacoib9 baculoz p mulieres sa-
cris ornametis indutas a qbusd similib9 q
oia platoz sollicitudo teref abradet. Ob-
seruaco sabbatismi quo ad circustantias tpris
a modis a loci p maria pte elicta est detmi-
naco i platoz q cognoscit tu ex eoz institutis
tu ex sruetudimibus p eos legitie tolleratis

De opibus seruilibz nō exercēdis diebꝫ
dnicis ⁊ festiuis plꝫ vt frequentē detmīāt
ꝑsuetudo loci ⁊ psonaz ⁊ p̄latis tolerata q̄
alia lex scripta. Cōsuetudo exercendi opa
seruilia. hec ab istis. hec ab illis in diebꝫ fe
stiuis. tūc maxīe dicenda esset corruptela
q̄n totalit̄ a seruicō dei. ⁊ a cultu festoz et
maxīe ab auditu misse reuōret. q̄n pret̄ea
hec seruilia magis ex cupiditate q̄ pia nēi
tate reipublice p̄tractantur. Joci et alie
recreacōnes corpales apud vulgꝫ diebus
festiuis. quāq̄ sepiꝫ amixtas hēant malici
as ōtra dei legem. non t̄n p̄ directū eccl̄iasti
cis obuiāt institutis. Opa seruilia plerū
qꝫ fr̄uōsius fierēt. si nō ea p̄hibēt eccl̄ia q̄
illa que vulgares in festis exercent. ꝑpt̄ea
p̄latoz interest attendē circa festiuitatum
multitudinē ne sit illa ad cumulū p̄c̄i p̄ci
us q̄ ad cultū. Diligē primū sicut seipm
est velle. primo ea oīa que sc̄dm rcām rōez
homo vellet similit̄ primū suū velle sibi hec
autē sūt indispensabilē bona caritatis ⁊ glie

Quia bonis fortunē ⁊ nature ⁊ gr̄e gratis
date p̄nt hōies abuti in p̄niciē sui vel alioz
nō quilibet tenet velle illa cuiūqꝫ primo
suo. sed aliqui nō velle. qꝫ ⁊ sc̄dm rcām rōnē
ita debet homo velle de seipō. Sic iudex cū

amōre proximi necat ip̄m aut bonis spoliat
Sic ingemū a sc̄iam a diuitie possunt deſide-
rari iſti vel illi proximo nō adesse dum noci-
tura credunt. Ante religiois ingreſſum
teneor p̄uidere nēcitatē pentum extreme ſi
poſſum dū non aliūde patz eis prouiſio nec
excusaret me religiois ingreſſus q̄n peccē
intraudo. a poſt introitū p̄fitendo. Si tamē
nēcitas illa nō ſit extrema aut patz aliūde
prouiſio. non teneor p̄ iuuando exire religi-
onem iam p̄feſſam. Superiorib⁹ nr̄is qui
omēs dici p̄res p̄nt obediendū eſt de rigōe
in eis ſolis in quibus ſuperioris ſunt magis
autē ei cuius auctoritas potior eſt attentis
circūſtantijs p̄ſone tp̄is rei publice et vtili-
tatis in iſtis vt in concernentib⁹ rem publi-
cam plus obediēdum eſt principi q̄ patri
ſecus in re domeſtica. p̄porcionabilit̄ de mo-
nacho r̄ſp̄cū pape a Ep̄i a abbatis et princi-
pis tp̄alis diſtinctō locū habet. Quanto
plures dilcōnis cauſe occurrūt circa aliquē
primū vt eſt habitudo prelatōis a ſubiecti
om̄is adinuicem bonitatis a racō ogm̄icōnis
beneficentię conſortij p̄ue et ſimiliū. tanto
ceteris p̄ibus ille debet plus amari et p̄ferri
tñ obligatio legibus cauta obſeruāda eſt
Ab inimico pato tōſit̄ ſatiſfacē de iniuria

ego teneor satisfactioē; suscipe vel indulgē
tamē verbū meū . aut societate solitā aut
alia dilcōnis signa possum mēdicē ad mei
a fui cautelā a non ad rancorē. Inimicū
nō patū corrigi diligo quātū sufficit ad salu
tē si ei nolo malū dāpnacōis . neq; dampni
tpalis p iniusta media. Inimico meo in
corrigibili optare fas habeo . vt talie sibi sit
in aia vel in rebus . qualie sufficit ad hoc q
neq; michi neq; reipublice iniustū dāpnū
possit inferre. Jure naturali . vim vi expellē
licet . sic q impetitus aliq; a qlicūq; psona
cuiuscūq; dignitatis etiā papalis via facti
a nō hūis iuris remediū . fas habz iniuriati
de scō rēistere scdm qualitātē iniurie . scilic;
quātū requirit a sufficit cō illū . ad sui tuta
mētū ab hac facti via. Casus multi esse
pnt . in quib; aliq; se gerens p papa a pro
tali hitus ab ecclia . potit a subdito licite vel
occidi vel incarcerari . vel p modū quendā
appellacōis ab eo . vel subtractōis a sua
obediētia dedimari nisi forte obstaē mōstre
tur . stitucō aliq; non huāna solū . sed dīna
atq; reuelata . huic naturali iuri p iudicans
Nunq; p saluacōe vite aut cuiuscūq; rei
sue licet alicui mortem alēius de pse scientē
via facti pcurare . a maxie illius qui nullā

infert iniuriā. Nūq̄ pro saluādo vitā suā
corpalem sūt innoxij via facti a se puēndi
vt si nō aliter euadē pōt aliquis se psequē
tem q̄ cōterendo puulos viam obfidentes
mors poti⁹ est expectanda. Ita dū quis est
in extrema famis necessitate non debet ab
alio simili famelico panē necariū extorq̄re
¶ In omni sacramento si de De sacramētis
sit intencō actualis vel habitualis faciendi
illud quod xp̄s instituit ⁊ ec̄cia intendit n̄
agitur. Similit̄ si forma amittit̄ aut corūpi-
tur ⁊ si mat̄ia debita aut si minist̄er ydone⁹
defueit ⁊ hoc precise q̄ aliquis scismaticus
est vel hereticus vel presciscus et excoicatus
vel degradatus non redditur impotens ad
efficiendum vel conferendum sacramenta
nisi desit aliunde vel potestas ordinis vel in-
tencō debita. vel mateia vel forma. quāuis
exercendo talia in casibus prohibitis. gra-
uis delicti reus teneatur. ¶ fiat semper qđ
melius erit de possibilibus dum circa sacra-
mētōꝝ minist̄racōez dubitacō aliq̄ or̄geit
aut suppleat̄ caute id quod amissum fuerit
⁊ sub qđdam odicōne si nō eit illud iterādū
Cerimonialia seu figuratiua legis antiq̄
ante cristu passionem erant iudeis necaria
postmodū pro aliquo tpe licita s̄ inuulua

tandē ut nūc obseruātib⁹. ⁊ spem in eis po-
nētibus mortifera . nec ab eis sumēdum est
efficax argumētū . q̄ mō talia in aliquo ca-
su agē debeat⁹ . In caū dubio x̄temēt
an aliquis sit vel non sit batizatus . vt si sit
expositus vel baptizatus in noie x̄pi tātum
aut alio tali dubio . itereē baptismus sub
hac ōdicōne . Si tu es baptizat⁹ ego non te
baptizo . Et si nō es baptizatus . ego te bap-
tizo . In noie p̄ris ⁊ fi . ⁊ spūs sc̄i . Baptismū
sanguis dat martiriū . et flamis . ōtricō de
p̄ccis aut satisfactio gratuita ⁊ p̄mus nō re-
iterat . alter ab obligacōe baptismi flumis
si facultas affuit . nō excusat . Ea que sūt
de decencia sacramētōrū nōbili . instituta et
p̄mulgata ab ec̄cia . nec abolita sunt p̄ nō
v̄sū . et si non sint de necitate sacramenti ad
faciēdū id qd̄ intēdit . sūt tamē de necitate
p̄cepti ad obligandū nescientē ⁊ negligentē
absq̄ rōnabili causa dimittantē . S̄ forma
in oi sacramēto p̄t corrūpi . aut p̄ addicōez
aut p̄ subtractionē . aut variacōez . aut inter-
ruptōez nōbilē . quia modica non impedit
Similit̄ addicō . subtractionē ⁊ variacō . si nez
trahāt formā ad sensū aliū . nez in intelli-
gibilem reddāt . licet indiscrete ⁊ culpabiliter
fiant . sacramentū tamē nō ānullāt . Nec

in baptismo sunt de necessitate sacramenti minister idoneus. materia que est aqua elemental fluida ad dnam luti et aquarum que sunt artificiales. intentio actualis vel habitualis faciendi quod ecclesia intendit intingendo non submergendo ex aqua illa baptizandum aut eius partem principale nudam. et quod aliquoties consentiat se; actu vel habitu vel in penitus. dicendo simul hanc formam. Ego baptizo te in nomine patris et filii et spiritus sancti. amen. Minister idoneus baptismi regulariter et extra casum necessitatis est ex ecclesie precepto sacerdos qui promittere habet exortismos et cathefizationem et alia observare que in libris continentur. Sed de necessitate sacramenti que libet viator ad excludendum angelos vel demones que simul possunt intingere et verba proferre. ad excludendum manum et mutum alium a se quod nemo se baptizat et intendens actualiter vel habitualiter quod ecclesia intendit etiam si nichil credat de effectu

Baptizandus idoneus est quilibet viator non baptizatus qui consentit interpretatione baptizari vel in fide parentum vel offerentium eum vel ecclesie si nunquam fuerit capax rationis ut paruuli. Si autem fuerit aliquando capax rationis et dissenserit continue baptizari aut si nullomodo consentiat dum utitur ratione

baptizari nō debet. Secus si pante cōfēserit
nec reuōuit. q̄ p̄sumit ab eccl̄ia nūc cōfēsur⁹
si rōne nō carēt. Baptizādū non est fas
cōfitei sacramentalit̄. cū baptismus sit ianua
sacramētōꝝ. et de originali cōfiteō actualis
nequāq̄ exigitur. de actualibus v̄ro sufficit
displicentia in gn̄ali absq̄ obice male volū-
tatis p̄ponentis actualit̄ se peccaturā. quo
obice postea cessante baptismus efficaciam
suam capit. Baptismus dimittit penam
et culpā ex integro. loquendo de pena debita
p̄cc̄is. non ex ciuili institucōe. vt sūt irregu-
laritates et mortes p̄ delictis certis. loquē-
do p̄terea de pena debita p̄ se. q̄ penalitates
huius vite debite originali p̄ acc̄is manēt
vt sitis fames ac. quoz̄ causa est p̄cc̄m ori-
ginale. sine quo non remissent. Si puuli
infidelīū baptizent. inuitis pentibus in fide
eccl̄ie. illi sūt vere baptizati. nec debent reddi
pentibus. si piculum timeat. Similit̄ illi qui
metu inducūtur ad interius cōfenciendum
baptismo. quāq̄ talia agē. cōis vsus eccl̄ie
non approbet. Baptismū flumis differre
licet. q̄n̄ et vbi non apparet sc̄dm̄ v̄similes
dicturas p̄ima mors. et spat̄ possibilitas
seu cōgruitas maior. recipiendi in posterū
quo casu. et si subito baptizandus morietur

amore proximi necat ipm aut bonis spoliat
Sic ingemū a sciam a diuitie possunt defide-
rari isti vel illi proximo nō adesse dum noci-
tura credunt. Ante religionis ingressum
teneor puidere ncitati pentum extreme si
possum dū non aliūde patz eis prouisio nec
excusaret me religionis ingressus qñ peccē
intrando. a post introitū pfitendo. Si tamē
ncitas illa nō fit extrema aut patz aliūde
prouisio. non teneor p iuuando exire religi-
onem iam pfessam. Supiorib⁹ nēis qui
omēs dici ptes pnt obediendū est de rigore
in eis solis in quibus supioris sunt magis
autē ei cuius auctoritas potior est attentis
circūstantijs psone tps rei publice et vtli-
tatis in istis vt in concernentib⁹ rem publi-
cam plus obediendum est principi q̄ patri
secus in re domestica. pporcionabiliter de mo-
nacho rēpcū pape a Epī a abbatis et princi-
pis tpalis distmctō locū habet. Quanto
plures dilcōnis cause occurrūt circa aliquē
primū vt est habitudo prelacōis a subiecti-
omīs adinuicem bonitatis a racō ognicōnis
beneficentie conforcij pūe et similitū. tanto
ceteris pibus ille debet plus amari et pferri
tū obligatio legibus cauta obseruāda est
Ab inimico pato tōsilitatiffacē de iniuria

aut eque firmā sicut de opposito. q̄ sit in pec-
cato mōrli vel alio legitio impedimento. vt
est irregulairas . et hec vocat certitudo mo-
ralis vel ciuilis . q̄ homo sufficientē pbatus
est. Existente casu quo homo pōt celebra-
re licite . a a celebracōe licite desistē . lauda-
bilis est ceteris pibus celebrare . tum . quia
opus de se p̄uilegiatū est a fraiosū . tum qz
a nobiliori virtute p̄cedit celebracō que fit
ex amore . q̄ omīssio que ex timore gnatur

Laudabilis est . q̄ oppositū ceteris pibus
et cessante legitimo impedimēto cotidie ce-
lebrare. Pollucō nocturna tollens suffi-
cientē deuocōnem . recollacōnē a reuerentiā
ad sacramentū . eo q̄ aīa magis inde etes a
carnalis effecta est . impedit a celebracōne
q̄ diu talis carnalitas a ebetudo regnauit
nisi casu necitatis vegēte vt si sacerdos sit
vnicus a missa parochialis fuit celebūda

Homo qui p̄pter hitus virtutū et facile
fui recollacōnē vel aliūde manet deuot⁹ ad
sacramentū . et reuerēs pt⁹ nocturnā pollū-
cōnem nō videt per eā impediri qm̄ celebret
die sequenti cōfessione tñ in oēm euētū p̄ce-
dēte . qm̄ nulle sordes corporales impediunt
nisi p̄ q̄nto vel sunt peccā vel sunt in horrore
a scādalu assistentiū . vel deuocōem debitā

tollūt. Vir enim leprosus a vir mēstrua
paciens a celebracōne secreta non arcētur

In omni adoracōne sacramenti altaris
subintelligit condicio ista vel similis si con-
secratio rite a debite scdm institucōnem xpi
fuit celebrata. Ac p inde adorās alien⁹ est
ab ydolatria quāuis celebrās a nō cōsecrās
eēt in culpa. Apparēte figura circa sacramē-
tū. Alia a figurā solita panis a vini. Nō due-
nit sacramētum suū sb illa forma neq; sine
iudicio implicita vel explicita debet adorari

Positis pluribus hostijs super altare si
sacerdos intendit gnaliter omīs consecrāe
ille consecrate erunt. Si tantū duas ex illis
quas dēmiāte signat ille due sūt tātūmō
consecrate. Si illas duas intencō sua nō de-
tēmiāt nichil ibi consecrat obstante cōfusioē
intēcōmis ppter quā ista nō magis q̄ illa
pōt dici consecra. Regularit vitupabile
est a sepe crimiāle q̄ sacerdos a celebracōe
a catholic⁹ habens vsū rōmis ab eucaristie
suscepcone totaliter abstineat. Illi pue-
ri sūt ydonei suscipere eucaristiam a ad hoc
ligari videntur semel in anno qui secūdm
leges censentur habiles ad nubendum po-
test quoq; deuotio etatem hanc preueniē-
sicut in quibusdam etatem supplet malicia

Audire missam integrā est de obseruaci-
one sabbi. hoc est dieꝝ festoꝝ p̄ tpe legis
euāgelice nisi p̄ impedimētū legitimū aliq̄s
se tueat. tale vero impedimentū sc̄dm̄ loca ⁊
tpa ⁊ etates et c̄suetudines varie iudicat̄

Obligatū celebraē p̄ quolibz duoꝝ vnā
missam. nō absoluit vna celebracō. vna q̄p
p̄ missa virtute opis opati. ex quo finiti va-
lois est. non tñdem tollit de pena. nec tātū
redimit q̄ntū due. In āniuersarijs eccl̄ia
rū ⁊ recep̄cōne missaz p̄ vno p̄cio sue sustē
tacōnis ⁊ in similibz. int̄ptacō viti sapiētis
locū habz. Alioq̄n nō videtur. quō sex aut
septē āniuersaria in eccl̄ijs cathedralibz lici-
te siml̄ eadē die iūgerent̄. Obligatū ad
subsidia sp̄ūalia. tutū est dirigē intencōnē
suam ad deū. sic q̄ digneꝝ dist̄p̄ti de valo-
re sacramētoꝝ vel suoꝝ bñfactoꝝ qualit̄ ⁊
q̄ntum vidz se aqud̄ bñfactoꝝ eē c̄strictū

Caritatis maioris est sp̄ūalis elemosia
q̄ gratis dist̄buit meita sua satisfactoria
ad liberacōem aiay q̄ elemosina corp̄alis
Et quāq̄ talis nō inde min⁹ b̄iturus sit de
p̄mio cēnciali. tardi⁹ tamē inde de p̄p̄ijs
p̄c̄is ceteris p̄ibus satisfacit. Ifalluntur
plurimū h̄ij qui potentes aliunde viuere
obligant se ex bonis eccl̄iasticis vel alijs ad

satisfaciendum pro alienis delictis cum hoc
cedat in retardacōem satisfaciēdi p̄ p̄rijs
et hec sola radix improbaē beneficioꝝ pluā
litate sufficeret. Expediēs videtur vt nul
la excōicacōis sentētia ferretur de facto a
iure vel iudice neq; pro p̄nti neq; p̄ futuro
nisi pro manifesta otumacia qua se mōstra
uit aliquis non patū audire ec̄iam. Aliter
qualit̄ habet sicut ethuicus et publican⁹ si
audire ec̄iam patus non est. Expediēs
videt̄ ut null⁹ tenetur aliū vitāe q̄ntūcūq;
excōicacū a iure nisi postq̄ a suo iudice fuit
denūciat⁹ esse talis. Si quidē in oi casu alio
videt̄ possibil̄ excusatio et interpretacō eoz q̄
aliq̄s omittit vñ excōicari dign⁹ ē q̄ nō de
teat euitaī a p̄ticulari p̄sona et hoc tolleret
magnā in politica ouēlacōe ofusionē. Ex
pediēs videt̄ q̄ oēs sentētie excōicacōis la
te sentētie et iure scripto q̄z vsus nullus est
aut plus obest q̄ p̄sit exp̄ssa r̄uōcōe tā in
p̄uicijs q̄ in dyocētib; et in ec̄cia v̄niuersali
cassarent. Expediēs videt̄ institucō aut
iā institutois talis interpretacō vt solus ex
cōicatus aut suspēsus a iudice et p̄ tali denū
ciat⁹ otrahē dicētur irēgularitate immiscē
do se sacramētis et quod sol⁹ talis a p̄tate
absoluēdi in foro conscie spoliatus censeret

Scrupulus enim a subditis vix alie auferibi-
lis p̄sertim in materia sacramentalis cōfessionis
hoc auferret. Expediēs videt̄ vt nulla sentē-
cia excoicacōis ferret̄ nisi p̄ otumacia facta
in rebus pure spūalibus vt vbi t̄nsgressio
verget manifeste in disphioēz fidei ⁊ suo spū-
alis libertatis. Nō enī debet vt videt̄ ḡuoz
eē in foro exteriori puicio t̄nsgressiois q̄
dāpnū fuit illatum. Expedientius est in
multis defectibus illos vel tollerare vel ad
bonū finem ordinare q̄ p̄ fulmiācōes sentē-
ciaz ⁊ cōdēpnacōez aut p̄ p̄dicacōes rigoro-
sas eos conari fundit⁹ extirpare vt de ence-
niz p̄ma die āni de capellais mercēnarijs
et similibus

De penitencia

Iuina lex. et non solum cōstitutio
obligat ad cōfessionē sacramēta-
lem post p̄cēm actuale vt fiat se-
mel ante mortem. Nec occurē

simul tpe ad iustificacōnem impij necē est
que sunt. infusio caritatis. expulsio culpe.
ouerfio liberi arbitrij in deū. et p̄cēi detesta-
tio. Homo nō semp tenetur immediate
cōfiteri ymo nec cōteri nec peccatum s̄b pena
noui p̄cēi mōrlis. Dat enī spaciū penitentie
deus. quale scit fragilitati n̄e sufficē ⁊ illud
quātum sit in oibus ḡnalis regula diffinice

nulla pōt. Obmissio in cōfessionibus con-
fessionē sicut in alijs actibz preceptoz non
uocat obmissio nisi fit respū actus pncipa-
lis dū deberet fieri a nō respū circūstāiarū
q̄ vel aīcedunt vel cōmittant vel subsequū-
tur. alioq̄ obmissioēs in vna obmissione
numerarētur infinite. Omis cōfessō indu-
dit confessionē in actu vel in habitu aut in
pposito vel in voto eā vero fieri actu cessante
impedimento alio quadruplex casus cōtēt
Prim⁹ institucō ecclēie semel in āno. scd⁹ sus-
ceptō eucaristie vel celebracō a sacramētoz
aliorū susceptio scdm quosd⁹. terci⁹ piculū
mortis x̄similit̄ imminētis. quart⁹ cōfessō
q̄ alias nō hēbitur oportuitas pccā cōfiteī
In rēcordacōe pccā mōrlis dū missa iā pueit
vsq̄ ad hoc vt omode sine scādalo desei vel
interrūpi nō valeat aut dū sacerdos alius
deest a vrgz nccitas sufficit cōfessō includens
ppositū cōfiteī. Circūstātiarū q̄druplex
est dīa. q̄dam imptinētes q̄dam minuētes
quedam agguantes. quedā in aliam spēm
tūsmutantes. Et hęc vltime non solū sunt
circūstātie sed pccā. Ideo sūt de nccitate sub
expressione cōfiteī. primas non expedit
dicē. nec scd⁹as regularit̄. terci⁹as expmēre
sepe vtile est. et quq̄ scdm quosdā necesse

Circūstantiarū expressio in cōfessione talis
vel in talibus verbis circūlocutiōibz expressa
sufficit p̄ quā cōfessor de magnitudinē peccatorū
eius qui cōfiteatur p̄ absolucōe et penitentiā
discrete cōferēdis instruatur. Expediit nō
nūq̄ circūstantias de articulo vel inquirē
vel dicere tum ad recūdam humiliacōem
cōfiteatis tum ad eius quietacōem postmodū
magis hūcā q̄ oīa dixerit. tum q̄ circūstā
cie multe quas eē nullas aut veniales ar
bitrabat cōfiteas peccata sua mortalia. tum de mō
ex hoc q̄ vna circūstātia habita. cōfessor de
alijs videtur quas cōfiteas pudore pressus
celat. Cognito de statu eius qui cōfiteatur
quāq̄ nocet plurimū nimīū sup̄ circūstātiarū
particularitate interrogacō p̄sertim in peccatis
carnalibus. tum ne cōfiteas recūdia mo
tus quāq̄ mentiat et pueri et puella et hoc in
hijs qui nō eēt necia dici. tum ne scanda
lizent et inflāmet in noiācōe peccatorū prius
cognitorū. p̄pterea discretio maxīā requirit
et semp̄ a ḡnālioribus interrogacōibus ad
sp̄cāliores gradatim et sēsīm veniet inuo
candaq̄ manū eius quo obsteccante edu
cit coluber tortuosus Secretum omissum
fidei alterius celat est de iure naturali. hoc
enī rōnabiliter quilibz sibi vellet fieri et alter

socialis conuictus depiret multo amplius si
gillū confessionis secretū esse debet et nullo ca
su signo aut verbo reuerandū. Confitens
debet regularit̄ in peccatoꝝ suozū explicacōe
celare oplices suos. nisi dum aliter confitei
non potest sicut in incestu cū m̄re vel vnica
sorore aut nisi sic dicat et apud talē q̄ reue
lacō debeat prodesse non obesse eis qui dete
gimur. Quo casu n̄lo min⁹ magna cautela
requirit̄ apud confitentē et confessoꝝem ne
zele proficiendi indiscreto fallant. Omnia
ad confessionē p̄tinētia vt penitētia iniuncta
et interrogatiōes facte et cetera nō inducētia
ad malū sūt de confessionis secreto p̄pter qđ
peccāt si nō excusat eos ignorātia illi q̄ peni
tētiās suas et ea q̄ sacerdos eis dixit passim
dicūt et q̄ etiā sup hoc inq̄rūt qm̄ talia p̄ in
diredū causant aliquū irrisioneꝝ sacerdotis.
aut confessi culpā. Qui seduxit alios ad pe
catū tenet̄ p̄ posse eos postmod̄ ad viā vi
tatis reducē nō min⁹ q̄ de dāpno tpali illa
to. Sic de infamacōe et filibz et hoc debz cōfel
soꝝ inducē confitē. Cōfessus nolēs p̄cēm
suū reuelat̄ p̄ confessoꝝem si petat̄ illud eꝝ confessio
nē detegē nez tñ adhuc ē tuū confessoi illud
on⁹ assumē si remediū possit aliē incōmod̄
adhiberi. Nullus semel rite sacramentalit̄

absolutus sup vno crimine. pot nisi de consensu
suo libere obligari ad ampli⁹ ostendū. Si
sit oppositū in quibusdā regioibus aut casibz
institucōis positue quibus homo sponte se
subdit et hoc faciūt. Si confessor viximilit
p̄suatur sollicitare aut sollicitari ad peccata
vtrputa ad lubricitatē p̄sona hoc timēs debz
ab illo si sit suus curatus petē licentiā alteri
ostendi. qua nō obtenta pot n̄lomin⁹ alii
ostendi et absolui. De statu eoz qui confessi sūt
tunc est vt confessor nichil dicat neqz ad vi
tupiu sicut constat neqz ad laudē ne inde con
fessi supbiant ne p̄tēa ipi et alij in ypocrisim
fide confitēdi dilabant. Iudex cogē volēs
ad euclacōnem confessiois pccat et tenetur
p̄bre sibi non r̄spondē aut dicē hoc non esse
de foro suo. q̄ si opponat qm̄ tacendo et non
negando notare videtur q̄ confessus sit in
culpa. R̄ndendū est q̄ sacerdos alit̄ agē
nō pot. Ideo nullū scandalū suo vicio depu
tat. Pccōri q̄uis non sufficienti penitēti
vt q̄ p̄positū habz actuale peccādi in futurz
vtilē est confiteri et abstinentias certas re
cipe cui tamē confessor exp̄sse itez et iterū
p̄testet q̄ neqz absoluit neqz pot neqz peni
tentie tales aut talis confessio eundē liberant
qm̄ itez eadē pccā cōfiteri teneat. Micioz

est opinio p peccatoribus dicens sufficere ad
absolucōis sacramētalis fructuosam susce
pōnem q̄ confessus nō habeat aduale p̄p̄si
tum peccandi hoc enim dicūt esse non ponē
obicē. sed alia sententia q̄ requirit aduale
p̄positum p̄positiū nō peccandi in futurū p̄
babilior est atq; securior. Virtute dauū
a meriti xpi danē in qualib; confessione sa
cramentali indulgētie sed quāte nouit de
fit etiam ut attritō minus sufficiens fiat in
confessione contritō. Soli adu confessi de
peccatis suis capaces sūt indulgētiarū suarū
que danē vere penitētib; et confessis nisi
dicat sufficere esse in gracia et mēbris ecclie
a ita ly confessis ibidē sumit̄ pro confessioē
in p̄posito vel in voto. Dies indulgētiarū
referūtur ad penitētiarū p̄ vita hac inuictas
sic enī text⁹ sonat vidē tñ q̄ inuictio gñā
lis q̄ bñ fieri solet vt oīa bñ faciēda cedāt
in rēmissionē p̄sit in hoc et sufficiat vbi etiā
penitētia spūalis totidē dies q̄ sonāt indul
gētie neq; q̄ inuictis. Indulgētiarū non
ēcipit ille q̄ nō porrigit man⁹ adiutēs iux
tētū bullarū a ita diues melioris rōdicōnis
est quo ad aliqua q̄ religiosus a mendic⁹
Clauē sacramētali non nōbilit̄ errātē
in imposicōne penitētie confessus p̄ illā p̄nā;

si fecit absolutus est a pena et culpa virtute promissionis cuiuslibet liberali et arbitrarie dei et peccatorum in persona sacerdotis. Tunc est cum qua penitentia que sponte suscipit et verifacilliter adimplebitur ducere confessos in purgatorium quod cum magna non implenda precipitate in infernum. Reueniens penitentiam in hac vita stulte facit. nonominus absolvens est si hoc non ex infidelitate qua credit non esse purgatorium aliud in hoc faciat. Sed vel propter timentiam corporis aut infirmitatem aut paupertatem vel aliud simile nulli invito iniungenda est penitentia publica pro peccato secreto secundo de publico. Similiter nullus pro castigacionem scandalizandus est publice pro peccato occulto secus pro publico ubi si scandalizetur peccator scandalum illud non imponenti sed sibi qui meruit imputetur. Diuisio confessionis si ad hypocritam aut pro nimio pudore fiat impedit veritatem absolucionis secus ubi auctoritas superioris in casibus reseruatim et bona fides simplicium hoc faciunt et excusant. aut ubi confessor forte presumetur scandalizari ex peccato confessi et non horetur pro tunc confessor alius secretus cui absque probabili scandalo peccata omnia reuelari possent aliqua tamen possent. Videat tamen quilibet quod rationabiliter consciat scandalum sibi fingit

Dum nescit ofitens de quibusd' actibus
an fereit illos aut q̄ intēōe ⁊ quomō fereit
vt sepe contingit dicat sub odicōne scrupulos
suos ut sic neq; mēciat neq; absolucōne de
fraude. Curatus obligat⁹ prochiano se
mel in āno dare eucaristie sacramētū teneē
ei dare si petat publice q̄ntūcūq; sciat nō pe
nitē nisi causa refutacōis fuit nota vtpote
excōicacō publica vel p̄cēm notoriū de q̄b⁹
nō satisfecit publice. Sec⁹ p̄tea de sacerdote
in secreto vel q̄ nō teneē ministrare vel pro
tpe quo ad hoc neq; obligat. Forma
absolucōis ab excōicacōe ista est q̄ debet p̄
mo fieri. Ego absoluo te a s̄tēria excōicacō
nis et restituo te sacramentis ecclie in noie
p̄ris ⁊ fi. ⁊ spūs s̄i. Deinde sequit̄ absolucō
p̄ p̄cīs si i excōicacōe p̄cēm icludet̄ necāno
ofitēdū sacramentalit̄. Ego absoluo te a pec
catis tuis In noie p. ⁊ fi. ⁊ s. s. amē. Tunc usq;
est in istis formis nil immiscē. Mateia suffi
ciēs in sacramēto ofessiois est hō p̄cōr otri
tus de p̄cīs sp̄te subiciēs se suo sacerdoti q̄
subiectō nō est p̄prie iurisdicōis. Alioq̄n pa
pa nulli ofiteret̄ si est volūta a q̄ p̄t̄ n̄lomi
n⁹ impediri vel artai p̄ supiorē vt nō q̄litet
p̄cōr cuiuslib; sacerdoti possit se subicere pro
p̄cō. Ep̄s nō min⁹ h̄z auctoritatē ofituēdi

coadiutores confessores in sua dyocesi q̄ cu
rat⁹ in sua prochia. Caueat tamē ep̄s ptur
bare eccl̄asticā ierarchiā tollendo dirē vel
indirē potestate curatoꝝ absq; culpa eorū
vel causa manifesta. Confessio ficta reite
rati ex integro debz scdm pbabiliorē opioēz
q̄uis durior est q; non habz effem suū post
mod cessante fictio ē sicut baptism⁹ ⁊ hoc qz
penitētia reiterabil est non sic baptism⁹ cū
etiā qz nulla ibi absolucō sacramental fuit
s; potius noui pecc̄i addicō. Non est fictio si
pecc̄or dicat oīa quoz actu rēcordatur q̄uis
nō oīm recordatur sed est fictio dū scienter
celat aliqd aut in pposito pecc̄adi pseuerat
aut scit ⁊ scire debet q; a tali nō pōt absolui

Penitētiāz alia est recōcilians q̄lis fieri
nequit nisi in gr̄cia. Alia est satisfaciens vel
exsoluēs qualis fieri potest extra gr̄ciā sic
q; illi⁹ iteracō nec̄ia nō existit p̄mo et talis
solucō r̄spcū q̄rūdā penaz t̄paliū debitaz
forte ponētur in inferno. Satisfactōnem
pprie vt talis est opantur sola opa penalia
que scilic; volūtas naturalit̄ refugit ⁊ hinc
penā hatēt iuste equidē vt pecc̄m volūtariū
inuolūtaria pena redimat. Per oīa spū
alia qualia sūt orēplacō ⁊ amor dei pōt fieri
satisfactio. tum. qz anexa est pro statu isto

fatigatio corporis tū quia cōtra p̄p̄riā indina
cōem om̄odi intellectus ⁊ volūtas abnegat
se in obsequiū fidei et caritatis. Vnū pro
altero posse satisfacere cōcedit liberalitas dei
dū causa fubeft vel ex impotentia illius pro
quo fit satisfactō vel de mandato suo ⁊ cari
tate satisfaciētis vel superioris auctoritate ta
liter ordinantis. De m̄imomo

Onſēfus mutu⁹ ex p̄ſſus p̄ verba
de p̄n̄ci quo t̄ſſerēt p̄ p̄petuo cor
pus viri in p̄t̄rē mulieris ⁊ eorū
⁊ in eis p̄p̄n̄q̄. cōiūctio talis ordi
natur caufat m̄imomū de Jure naturali et
diuino limitatur cōſenſus ad certas p̄ſoās
cum certis circūſtantijs ⁊ quātq̄ aliter fuit
attemptatum poteſt illud inualidāe ſupior
auctoritas. Votum ſolempnizatum per ſuf
cep̄cōnem ordinis vel religionis nō magis
ex natura ſua videtur dirimere m̄imomū
iam contractum q̄ ſimplex ſed hoc proueit
ex eccleſie cōſtituto maxime cum in illo diſ
penſare poſſe papam probabilis ſit opinio

Mat̄imonialis cōiūctio vnius mulieris
cum pluribus viris repugnat juri natura
li non econtra quoniam corpus viri plus
valet pro quanto plures fecundare ſufficit
et jta olim pluribus licebat ſūgi v̄xoribus

Prima tñ in hoc ofenciēte cui corpus vi-
ri non cesserat in suū ius. Nūc autē ad statū
p̄meue institucōnis reduxit x̄ps m̄imomiū
vni⁹ cū vna. Votū simplex castitatis nō
dirimit m̄imomiū iam cōtractum p̄ccat tñ
q̄ vult dū p̄mo cōtractūdi volūtate habuit
voti cōtrariā nō autē postea dū reddit debitū
vt est cōsors sentētia sed negant p̄cōnem
debiti posse fieri sine fractioē voti. cui⁹ opposi-
tū ex eo videtur verū. quia votū nō cadebat
dicē nisi sup hoc. q̄ est nūq̄ cōtractere. a nō
sup hoc q̄ est nūq̄ cōmisceri carnalit̄ alteri
Alioqñ dum nūc cōmiscet̄ etiam reddendo
debitum reus efficit̄ voti fracti. Alioqñ p̄te-
rea eēt fors talis coniugij nimis dura. Re-
ligiosus p̄fessus aut sacerdos vtentes co-
pula carnali p̄ter m̄imomiū et si grauissimē
t̄nsgrediunt̄ mandatū dei non tñ videntur
voti fractoēs. votum quippe est solū p̄prie
de re alias licita q̄lis nō erit ex m̄imoniali
iudicio. Ista cōclusio licet apud simpliciores
videat̄ extrema tamē apud intelligentes
quid noīs voti est clara. votū quippe so-
lū fit de opibus supererogacōnis ad q̄ q̄s ali-
as nō tenebat̄. Sic religiosus p̄prie loquē-
do vouz q̄ nūq̄ v̄porabit̄ qd̄ antea licebat
illi. Nullus autē p̄prie dicit̄ vouere q̄ nūq̄

fornicabit̄ aut adulterabit̄ quia ex p̄cepto
ad hoc iam om̄is homo obligatur. Vir
et vxor nequeūt absq; mutuo cōsensu uolūt
castitatem ymo nec virtute uolūt se nunq̄
petiturū debitū ab vxore cum p̄pter verecun-
diā petendi ip̄a in deterius labi possit. Sp̄o
salia dirimūtur vel mutuo cōsensu cū aucto-
ritate sup̄ioris vel si altera persona interim
fornicata fuit vel p̄ votū solem̄nizatū per
quod m̄rimoniū esse contractū non tamē
carnaliter consummatum posset infra duos
m̄ses solui. Contract̄s fidei in foro eccl̄ie
quando cūq; carnalis copula subsequatur
eadem fideione remanente non cōiungitur
m̄rimonialiter cōpelleitur tamē ab eccl̄ia in
foro exteiori tanq̄ si verum fuisset. m̄rimo-
nium habeatur. Secus in interioi cuius est
consiliū vt potius om̄es sententias ecclesie
tolleret q̄ peccato consentiat. Potest tamē
novo consensu adhibito fidum m̄rimoniū
si nil aliud obstiterit in verum commutare

Persona inducta per metum cadentem
in constantem virum ad consentiendum in-
terius in prolatione verborum m̄rimoniali-
um. vt quia non vult mentiri. Potest post
modum m̄rimonium dirimi tanq̄ nullum
sed de seductione per blandicias non ita

Impedimētū perpetuū in alio coniugiū p qd
neqūt se mutuo carnaliē cognoscē impedit
m̄imomū iam contractū. Nullus cōiugiū
teneat reddē debitū in dēmentum notabile
a certum sui corpis vel fetus nascitui a scdm
hoc cognoscat qñ leprosis vel pregnātibz
aut mēstruatis aut furiosis aut ypidimia
tis a filibz casibz reddi l' nō debitū oporteat

Tēpus a loc⁹ sacer nō vidēt excusāē qñ
alē coniugiū teneat alē petēti reddē. Petēs
tū qdā amicabile mōicōne de nō exigēdo
exhortē seu inducat De extrema vndicōe

Extrema vndicō habz materiā a for
mā in libris suis exp̄ssam a obligat
nō cōtempnē dum finis vite scdm
pbabiles vndicōes p infirmitatē expectat
que p̄tea reiterari potest simili causa rursus
venēte. Extrema vndicō rite suscepta delz
venialia p̄mo vidēt q̄ absoluit ab oī culpa
cōiūcta peticōe r̄cipiētis q̄ ab oī p̄ā libētur
cū virtute sacramēti cū q̄ petit pie pseueant
p se a iuste De sacramento ordinis

Ordinis sacramētū pluēs formas
habz pluresqz matias p̄mo et sacer
dotiū duabz formis oplet vna qua
datur sibi p̄tās sup corpus xpi verū. Altea
q̄ datur sup m̄sticiū q̄ si fuit defect⁹ l' dubiū

in aliquo pōt illud sub iudicōe caute supplē
Lentitudo iurisdicōis residet apud
papā et in alios scdm ei⁹ dētmācō;
diruat. Attēdē tñ deb; sibi eē illā
ptatē nō in destructioē; ecclie datā sed eius
edificacōnem. Si papa diceret dñs oīm in
spūalibus qđ cōstat et in tpalibus qđ ali; negant. nōlo min⁹ dōracō ecclie in iurisdicōib;
et dñijs ppietarijs tpalibus et exercitiū in
illis neq; esse de iure naturali neq; eidem re
pugnare videntur. Nam xp̄s neq; exercuit
talia dñia neq; p exp̄ssum successorib; pbi
buit sed reliquit potestātē eorū discretōm p
varietate tps et deuotione xp̄ianorū sic vel
sic exercendi. Papa non pōt puertē ordinē
perarchicū. vniuersalis ecclie sic qm̄ in mul
tis casib; licēt eidem resistē in facie et dicere
cur ita facis utpote in exempcōibus mani
feste nociuis. Et si platos et ecclias sibi sub
ditas onorare sūptibus intollerabilib; vel
libertatibus penitus spoliare contenderet

Expliciūt conclusiones de diuersis ma
terijs moralib; vtilēs valde posite per
mgēm Johem gerson doctorem theo
logie eximium ac cancellariū ecclie
beate marie parisiē

caus imp di
estit quod
de emm
sibi co ut
sed eius
om m
qd alij
dabo
cau m
qdam ce
eternit
vlt pbi
eccom p
s sic vel
ocim
m mul
dixit
s mani
sibi sub
vlt vel
vlt

na
er
so
sre

Nov 8 1862

of d
-m h d l m h u n h r e t u r n g u e r e g y y d d f u e g r e f a c t
r e p e r t u r e m e t e r g e n e r a l l y d o
h e f u e e m e d e d

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN® Gray Scale

A	1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	12	13	14	15	17	18	19
	R	G	B	M	W	G	K	C	Y	M							

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black

Inches: 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19